

Ozan BARDAKÇI
Sosyal Güvenlik Uzmanı
Hukukçu

SOSYAL GÜVENLİK MESELELERİ

-I-

Bilge Yayınevi
Ankara

BİLGE Basım Yayım Tic. Ltd. Şti.

Hukuk Yayınları Dizisi – 705

ISBN: 978-605-168-425-3

1. Baskı: Aralık 2021

«*Bilgiyi Paylaşan Bilge'dir*»

www.bilgeyayinevi.com

bilgeyayinevi@hotmail.com

ANKARA

İlkiz Sokak No: 16/C Sıhhiye

Tel: 0 (312) 230 87 74 / Fax: 0 (312) 230 87 73

İSTANBUL

Osmaniye Mah. Şirin Sokak No : 8/A - Bakırköy

Tel: 0 (212) 660 00 61 / Fax: 0 (212) 660 09 60

Kitabın 1. Baskısının her türlü hakkı **BİLGE Basım Yayım Tic. Ltd. Şti.**ne aittir. Adı geçen yayınevinin yazılı izni olmadan hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamı fotokopi, faksimile ve başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz.

Baskı: Göktuğ Ofset Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.

İstanbul Cad. Zübeyde Hanım Mah. Sedef Sok. No: 1

İskitler/ANKARA – Tel: 0 312 341 38 08

Sertifika No: 47538

ÖN SÖZ

Modern ulus devlet kavramı beş yüz yıl kadar önce ortaya çıktıktan sonra sınırlar ve savaşlar nitelik değiştirmeye başladı. Bu kavramın devlete yüklediği misyonların başında “**milli güvenlik**” geliyordu. Milli güvenlik; devletin varoluşsal temelinde, uyruğun askerlik yoluyla siyasal katılımını da içeriyordu. Geçtiğimiz yüzyıldaki *–hiçbir akl-ı selimin tek-rarını arzu etmeyeceği-* iki dünya savaşına kadar geçen sürede devletlerin belki de **tek gündemi**ydi milli güvenlik.

Yirminci yüzyılın ortalarında yaygınlaşan anayasacılık hareketleri **uyruğun yurttaşa** dönüşümüne büyük katkı sağladı. Bu dönüşüm devlete, milli güvenliğin yanında yurttaşlarına “**kişi güvenliği**” sağlama misyonunu da yükledi. Zaman içinde temel hak ve hürriyetler anlamında *devletin negatif yükümlülükleri* de arttı. Uluslar arası hukukun gelişimi de bu yeni gündemi destekledi elbette.

İçinde bulunduğumuz yüzyıla geldiğimizde ise devletlerin en az ilk ikisi kadar önemli, yeni bir gündemi ortaya çıktı: “**sosyal güvenlik**”.

Artan nüfus, çalışma ilişkilerinin çeşitlenmesi, otomasyon, metropoller, işsizlik gibi kavramlar daha önce hiç olmadığı kadar hayatımızın içinde. **Geleneksel yardımlaşma** yerini; *emeklilik, sağlık finansmanı, çalışma hayatı sonrası riskler* konularında **kamu hizmeti** veren devlete bıraktı.

Ülkemizde *sosyal güvenlik* kamu hizmeti *bir asırlık tecrübeye* sahip. *Bürokratik kültürümüz* ise 1950’li yıllarda kurumsallaşmaya başlamış. Memurlar için *Emekli Sandığı*,

işçiler için SSK, esnaf için de *Bağ-Kur* adında üç büyük Kurum bu hizmetleri yürütmüş. Hepsini için farklı kanunlar uygulanmış. Hepsinin *farklı hakları, yükümlülükleri* düzenlenmiş.

Yüzyılımızın başlarında ise üç yapı birleştirilmiş. Geçmişten gelen kanunların koruduğu haklar *kazanılmış hak* olmuş. Fakat yeni durumda yapılacak işlemlerde -bürokratik deyimle- *tereddüt hasıl* olmuş. Olmaya da devam ediyor.

Sosyal güvenliğin giderek önemini artırdığı yüzyılımızda, devletler daha fazla sosyal politika üretimine ihtiyaç duyacak gibi duruyor. *Artan nüfus, düşük emekli aylıkları, yaşa takılanlar, primi yetmeyenler, ömrü vefa etmeyenler sosyal güvenlik meselelerinin* başında geliyor.

Bu kitap, mart ayı başından bu yana düzenli olarak yazılarımın yayımlandığı www.vergialgi.net adlı *araştırma ve düşünce platformunda* yer alan yazıların bir bölümünden oluşuyor. Kitapta yer alan tüm yazılar gerçek bir olay sonrası *mesele edilerek* yazılmış yazılardır.

Keyifli okumalar dilerim.

Aralık 2021

Ankara

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
(7 Mart 2021)	
Yürürlükte Olmayan Norm İptalinin Hukuk Düzenine Etkisi: Anayasa Mahkemesinin İşten Ayrılış İptal Kararı	1
(11 Mart 2021)	
3600 Ek Gösterge... Gerçek mi, Hayal mi?.....	9
(15 Mart 2021)	
Emekli Sandığı Kız Yetimi, Boşandığı Eşiyle Yaşayabilir mi? İhtihat Kafa Karıştırıyor!	14
(22 Mart 2021)	
Siyasi Partiler Sigorta Priminden Muaf mı?	22
(29 Mart 2021)	
Nedir Bu Eski Memur, Yeni Memur Meselesi?	25
(5 Nisan 2021)	
Kim Demiş Memur Ticaret Yapamaz Diye!.....	28
(12 Nisan 2021)	
Hadi SGK'ya Dava Açalım; İyi de Nereye ve Nasıl?	31
(15 Nisan 2021)	
İşçi Tamam da; Ya İşveren Ahlaksızsa?	34
(19 Nisan 2021)	
Memurdan Kısa Vade Primi Kesilir mi Hiç; Sahi Nasıl Yazılıyor Bu Kanunlar?	37
(26 Nisan 2021)	
Boşanma Davası Devam Ederken Ölümelerde, Diğer Eşe Aylık Bağlanır mı?	40

(10 Mayıs 2021)

Kripto Para mı; 1 Gün Sigorta mı? 42

(17 Mayıs 2021)

Yaşımızı Büyütsek Erken Emekli Olur muyuz? 44

(31 Mayıs 2021)

Denetmenlerin Bitmeyen Çilesi; Boşandığı Eşle Yaşama Hadisesi... 48

(17 Ağustos 2021)

18 Yaşında Milletvekili; İki Sene Sonra Emekli mi?..... 53

(30 Ağustos 2021)

Emekliye Vergi İadesinde Bir Terslik mi Var?..... 55

(5 Eylül 2021)

Gelir Bahar Ayları, Gevşer Gönül Yayıları; Ama 30 Yıla Dikkat!..... 56

(9 Eylül 2021)

Hadi Dünyayı Gezelim; Peki Sağlığı Kim Karşılacak? .. 62

(13 Eylül 2021)

Doğum Borçlanması da Emekliliği Geri Çekebilir!..... 66

(20 Eylül 2021)

Sigorta Prim Borçlarından Kişilerin Sorumlulukları: Türk Ticaret Kanunu ve SGK Uygulaması 68

(23 Eylül 2021)

Avukatın Vekâlet Ücreti Sigorta Primine Dâhil mi? 75

(28 Eylül 2021)

Benim Kız Evlenirse; Aylık Bana Döner mi? 78

(30 Eylül 2021)	
Açıköğretim Deyip Geçme; Oku Sen Evladım!	80
(4 Ekim 2021)	
Niye Öyle Diyorsunuz ki; Bağ-Kur'un da Avantajları Var!82	
(7 Ekim 2021)	
Kim Kaç Yerden Maaş Alıyormuş; Bize Ne... ..	84
(11 Ekim 2021)	
Hizmet Tespit Davalarında Vergi Kaybı Ne Olacak?	87
(18 Ekim 2021)	
Mirası Reddedenlere Aylık Bağlanır mı?	89
(25 Ekim 2021)	
Deneme Süresinde Sigorta Zorunlu mudur?.....	90
(28 Ekim 2021)	
Üç Aylıklar Geri Alınır mı?	91
(1 Kasım 2021)	
Evli Çocuklara Aylık Bağlanır mı?	93
(4 Kasım 2021)	
Evlenme Ödeneği mi Kârlı, Evlenme İkramesi mi?.....	95
(8 Kasım 2021)	
Katsayı Farkınızı İstemeyi Unutmayın!	97
(12 Kasım 2021)	
Üç Aylık Param İçerde; Öğrenciyiz Be Abi!	99
(22 Kasım 2021)	
Sözleşmeli Memur Sendikacı Olursa... (Memur Sendikacılığımızın Kısa Tarihi)	101

(25 Kasım 2021)

Mantık Evliliği Yapacak Olanlar; Aman Dikkat! 108

(29 Kasım 2021)

“Kalmasın Benden Kimseye Aylık Falan” Diyorsanız

Buyrun... 111

(7 Mart 2021)

Yürürlükte Olmayan Norm İptalinin Hukuk Düzenine Etkisi: Anayasa Mahkemesinin İşten Ayrılış İptal Kararı

3 Mart 2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 14 Ocak 2021 tarihli Anayasa Mahkemesi kararı sonrası sosyal medyada *“SSK’dan emekli olacaklar için işten ayrılma şartı kaldırıldı.”*, *“Emeklilik için işten ayrılmaya gerek yok!”* gibi çok sayıda paylaşım yapıldı. Peki Anayasa Mahkemesi kararından gerçekten anlaşılması gereken ne?

Anayasa Mahkemesinin temel görevi kanunların ve kanun düzeyindeki normların Anayasaya uygunluğunu denetlemektir. Bunun dışında bireysel başvuru, siyasi parti mali denetimi, yüce divan gibi ikincil görevleri vardır.

Anayasa Mahkemesi, temel görevi olan iptal davasını iki usulle görebilir. İlki kanun yayımlandıktan sonra belli süre içerisinde anayasada sayılmış kişiler şerhli veya esas bakımından iptal davası açabilirler. Süre dolduktan sonra bu dava açılmaz. İkinci usul ise somut norm denetimi adı verilen mahkemeye itiraz yoludur.

Vatandaşın doğrudan Anayasa Mahkemesine ulaşabildiği itiraz yolunda açılmış bir davada uygulanan mevcut (meri) bir kanun hükmünün Anayasaya aykırı olduğu iddiası vardır. Davaya bakan herhangi bir mahkeme iddiayı ciddi bulursa dosyayı Anayasa Mahkemesine gönderir ve dosyayı belli süre bekletir. Usul hukukunda buna bekletici sorun adı verilir.

Çalışmaya konu Anayasa Mahkemesinin E.2019/104, K.2021/3 sayılı Kararı, görülmekte olan bir davanın Yargıtay Hukuk Genel Kurulu gibi bir hayli geç bir aşamasında Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla taşınmış. İptali istenen kural ise 506 sayılı mülga Sosyal Sigortalar Kanununun “Aylığın Başlangıcı” başlıklı 62 nci maddesindeki “çalıştığı işten ayrıldıktan sonra” ibaresi. Yani madde yaşlılık aylığının başlangıcının sigortalının işten ayrılıp yazılı istekte bulunmasından sonraki aybaşından aylık bağlanmasını düzenleyen usuli bir düzenleme içeriyor. Yani iptali istenen ibare belirleyici değil betimleyici bir nitelik taşıyor.

Anayasa Mahkemesi yaşlılık aylığının başlangıcı başlıklı maddedeki “çalıştığı işten ayrıldıktan sonra” ibaresini iptal etti. Ancak bu iptal kararının uygulanma imkanı olacak mı? Bu sorunun iki HAYIR cevabı var.

İlk olarak mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda “çalıştığı işten ayrılma” ibaresi iki yerde geçiyor. Kanunun yaşlılık aylığından yararlanma şartları

başlıklı 60 ıncı maddesinin (H) bendi “yaşlılık aylığından yararlanabilmek için, sigortalının çalıştığı işten ayrılması şarttır.” hükmüne yer veriyor. Dolayısıyla yaşlılık aylığı için **belirleyici norm** 60 ıncı maddede işten ayrılmak ve yazılı talep şartı olarak öngörülmüş.

Kanunun aylığın başlangıcı başlıklı 62 nci maddesi ise “çalıştığı işten ayrıldıktan sonraki aybaşından” aylığın başlayacağını düzenliyor. Dolayısıyla yaşlılık aylığı için **betimleyici norm** 62 nci maddede işten ayrıldıktan sonraki aybaşı, aylık başlama tarihi olarak düzenlenmiş.

Her iki maddeye bakıldığında 60 ıncı maddenin yaşlılık aylığı için belirleyici nitelik taşıdığı ve 62 nci maddenin ise usul kurallarını düzenlediği görülen betimleyici nitelik taşıdığı göze çarpıyor. İptal kararının uygulama kabiliyetine bakıldığında ise Anayasa Mahkemesinin bu uyuşmazlıkta yalnızca 62 nci madde üzerinden denetim yaptığı görülüyor. Oysa Anayasa Mahkemesi kuruluş kanunu olan 6216 sayılı Kanunun 43 üncü maddesine göre denetim yetkisini genişletebilirdi. 43 üncü maddenin dördüncü fıkrası; “*Başvuru, kanunun, sadece belirli madde veya hükümleri aleyhine yapılmış olup da, bu madde veya hükümlerin iptali kanunun, diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanamaması sonucunu doğuruyorsa, keyfiyeti gerekçesinde belirtmek şartıyla Mahkeme, uygulama kabili-*

*yeti kalmayan kanununun, ... bahis konusu **öteki hükümlerinin** veya tümünün iptaline karar verebilir.”* düzenlemesiyle Anayasa Mahkemesine diğer hükümleri iptal yetkisi veriyor. Bu bakımdan Anayasa Mahkemesi 506 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesini denetlemeyerek yürürlükte kalmasını sağlıyor.(?) Bunun anlamı da yaşlılık aylığından yararlanabilmek için, sigortalının çalıştığı işten ayrılma şartının halen geçerli olmasıdır.

İptal kararının uygulanma kabiliyetine ilişkin ikinci hayır ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 28 inci maddesi ve geçici maddelerinden kaynaklanıyor. 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu dışarıda tutularak diğer tüm sosyal güvenlik kanunları 5510 sayılı Kanun bünyesinde toplandı. Geçici maddelerle de SSK’lıların işlemlerinin 5510 sayılı Kanuna göre yürütüleceği düzenlendi.

2008 Ekim ayından önce ilk kez sigortalı olan işçiler de 5510 sayılı Kanunun geçici maddeleri nedeniyle yeni kanuna tabi durumdalar. Bu nedenle yaşlılık aylığı adı verilen emekli aylığı başvuru şart ve usulleri bakımından hangi tarihte sigortalı olduğuna bakılmaksızın işçiler için 5510 sayılı Kanun uygulanıyor. 5510 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin sekizinci fıkrası

“4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen sigortalının çalıştığı işten ayrıldıktan sonra yazılı istekte bulunması” hükmünü içeriyor.

Özetle Anayasa Mahkemesinin 3 Mart 2021 tarihli kararı hem belirleyici nitelikteki 506 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin denetime tabi tutulmaması hem de 2008 sonrası yaşlılık aylığı başvuru şartlarının 5510 sayılı Kanunda düzenlenmesi nedeniyle uygulanma imkanına sahip görünmüyor.

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı	: 2019/104
Karar Sayısı	: 2021/3
Karar Tarihi	: 14/1/2021
R.G. Tarih-Sayısı	: 3/3/2021-31412

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu

İTİRAZIN KONUSU: 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun mülga 62. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...çalıştığı işten ayrıldıktan sonra..." ibaresinin Anayasa'nın 2., 10., 48., 49. ve 60. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

OLAY: Sigorta başlangıç tarihinin ve yaşlılık aylığına hak kazanıldığına tespitine karar verilmesi talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali ve yürürlüğünün durdurulması için başvurmuştur.

.....

B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

.....

15. Bir hakka getirilen sınırlamanın gerekli kabul edilebilmesi için ulaşılmak istenen amaç bakımından getirilen önlemin zorunlu olması, diğer bir ifadeyle aynı amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmamasının mümkün olmaması gerekir. Yaşlılık aylığı tahsis talebinde bulunan sigortalının ya

da SGK'nın tahsis talebinde bulunulduğunu işverene bildirmesi ve SGK ile işveren kayıtlarının buna göre düzenlenmesi mümkündür. Sigortalının yaşlılık aylığı tahsis talebinde bulunmadan önce çalıştığı işten fiilen ayrılmasını gerektirmeyecek daha hafif nitelikteki tedbirlerle de sosyal güvenlik sisteminin düzenli bir şekilde işleyişinin sağlanması amacına ulaşılabilceği gözetildiğinde kuralla öngörülen sınırlamanın anılan amaca ulaşma bakımından gerekli olmadığı da anlaşılmaktadır.

16. Öte yandan 506 sayılı Kanun'un mülga 31. maddesinin birinci fıkrası ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 42. maddesinde yaşlılık aylığı bağlanacak sigortalıların tahsis taleplerine SGK tarafından gerekli belgelerin ve incelemelerin tamamlandığı tarihten itibaren en geç üç ay içinde yazılı olarak cevap verilmesi öngörülmüştür. İtiraz konusu kural uyarınca sigortalının yaşlılık aylığı talebinde bulunabilmesi için işten ayrılması gerektiği gözetildiğinde kural, sigortalının söz konusu üç aylık dönemi herhangi bir gelir elde etmeksizin geçirmek zorunda kalmasına neden olmaktadır. Her ne kadar daha sonra aylık bağlandığında sigortalıya aylık bağlanmayan dönemlerin ödemesi yapılabilmekte ise de bu durum sigortalının aylar boyunca ekonomik olarak hiçbir gelir elde edememesinin neden olduğu mağduriyetleri tümüyle ortadan kaldırmamaktadır. Dolayısıyla kuralın getirdiği sınırlamanın sonuçları itibarıyla orantılı olduğundan da bahsedilemez.

17. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 13. ve 60. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

.....

IV. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

19. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralın uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun mülga 62. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...çalıştığı işten ayrıldıktan sonra...” ibaresine yönelik yürürlüğün durdurulması talebinin koşulları oluşmadığından REDDİNE 14/1/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V. HÜKÜM

17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun mülga 62. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “...çalıştığı işten ayrıldıktan sonra...” ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE 14/1/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

(11 Mart 2021)

3600 Ek Gösterge... Gerçek mi, Hayal mi?

Sayılar hayatımızın her alanında karşımıza çıkabiliyor. Sosyal güvenlik de bu alanların başında geliyor. Öyle ki sigorta matematiği olarak adlandırılan aktüeryal hesaplamalar ve emeklilere yapılan ödemeler bu sayılar kullanılarak oluşturulan parametrelere göre belirleniyor.

Özellikle 2015 Haziran Genel Seçimleri sonrasında yapılan hemen hemen tüm genel seçimlerde sosyal güvenliğe ilişkin sayılar ve parametreler siyasi partilerin en önemli gündem maddeleri arasında yer aldı. Asgari ücret, alt sınır aylığı ve bayram ikramiyesi gibi sosyal güvenliğe ilişkin çok sayıda ödeme, seçim dönemlerinde ilk akla gelen vaatler olarak sıralandı. Elbette bu vaatler arasında gerçekleştirilenler olduğu gibi ileri tarihte yeniden gündeme alınmak üzere sırasını bekleyenler de olabiliyor. Hemen hemen tüm siyasilerin ortak vaadi olan “Öğretmene, hemşireye, polise 3600 ekgösterge” de sırasını bekleyen konular arasında ilk sıralardaki yerini koruyor.

3600 Ekgöstergenin Anlamı Nedir?

Ekgösterge; sayısı milyonlarla ifade edilen kamu görevlisi ve emeklilerinin emekli aylıklarının hesaplanmasında kullanılan ve kamu görevlisinin kadrosuna

veya kurumuna göre değişiklik gösteren bir aylık hesaplama unsurudur. Kamu görevlisi emekli olurken emekli aylığı; taban aylığı (her memur için aynı), gösterge aylığı (1/4 kademe tüm memurlar için 1.500 katsayı), kıdem aylığı (her memur için en çok 25 yıl), ek-gösterge aylığı ve özel hizmet tazminatına göre hesaplanıyor. Özel hizmet tazminatını ise ekgösterge belirliyor. Bu nedenle mesele aslında ekgöstergeden değil, ekgöstergenin belirlediği özel hizmet tazminatından kaynaklanıyor. Sayılan beş unsur toplandıktan sonra bir matrah oluşuyor. Bu matrah üzerinden de hizmet süresine göre emekli aylığı hesaplanıyor.

*Tablo 1. 30 Yıllık Öğretmen Emekli Maaşı
2021/Ocak-Temmuz (3.000 Ekgösterge)*

A - Kıdem Aylığı	$20 \times 25 \times \text{Katsayı}$	82,893
B - Taban Aylığı	$1000 \times \text{Taban Aylığı Katsayısı}$	2594,91
C - Temel Aylık	$(1500 + 3000) \times \text{Katsayı}$	746,037
D - Özel Hizmet Aylığı	$\%85 \times 9500 \times \text{Katsayı}$	1338,72
Bağlanan Aylık	$(\%50+30) \times (A+B+C+D)$	3.962,45
Ödenen İkramiye	$(A+B+C+D) \times 30$	142.877,07

*Tablo 2. 30 Yıllık Hemşire Emekli Maaşı
2021/Ocak-Temmuz (2.200 Ekgösterge)*

A - Kıdem Aylığı	20 x 25 x Katsayı	82,89
B - Taban Aylığı	1000 x Taban Aylığı Katsayısı	2594,91
C - Temel Aylık	(1500 + 2200) x Katsayı	613,41
D - Özel Hizmet Aylığı	%85 x 9500 x Katsayı	1.338,72
Bağlanan Aylık	(%50+30) x (A+B+C+D)	3.852,11
Ödenen İkramiye	(A+B+C+D) x 30	138.898,20

*Tablo 3. 30 Yıllık Öğretmen/Hemşire Emekli Maaşı
2021/Ocak-Temmuz (3.600 Ekgösterge)*

A - Kıdem Aylığı	20 x 25 x Katsayı	82,89
B - Taban Aylığı	1000 x Taban Aylığı Katsayısı	2.594,91
C - Temel Aylık	(1500 + 3600) x Katsayı	845,50
D - Özel Hizmet Aylığı	%145 x 9500 x Katsayı	2.283,70
Bağlanan Aylık + Ek Ödeme	(%50+30) x (A+B+C+D)	4.831,44
Ödenen İkramiye	(A+B+C+D) x 30	174.210,62

Tablolardan görüleceği üzere öğretmenlere 3600 ekgösterge verilmesi halinde 30 yıl hizmeti olan bir öğretmenin emekli aylığı 3.962 TL'den 4.831 TL'ye yükselmektedir. Emekli ikramiyesi ise 142 bin TL'den 174 bin TL'ye yükselmektedir. 30 yıl hizmeti olan hemşire için emekli aylığı 3.852 TL'den 4.831 TL'ye yükselirken emekli ikramiyesi 138 bin TL'den 174 bin TL'ye

yükselmektedir. Yani 2200 ekgöstergeli hemşirenin aylığı 3.852 TL iken 3000 ekgöstergeli öğretmenin emekli aylığı 3.962 TL iken 600 puanlık ekgösterge artışı neden aylıkları ve ikramiyeyi bu kadar etkilemektedir. İşte bu soruya 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun ek 70 inci maddesinde cevap bulabiliyoruz.

Tablo 4. 5434 Sayılı

T.C. Emekli Sandığı Kanunu ek md. 70

- Ek göstergesi 8400 ve daha yüksek olanlarda % 240'ına,
- Ek göstergesi 7600 (dahil) - 8400 (hariç) arasında olanlarda % 200'üne
- Ek göstergesi 6400 (dahil) - 7600 (hariç) arasında olanlarda % 180'ine,
- Ek göstergesi 4800 (dahil) - 6400 (hariç) arasında olanlarda % 150'sine,
- Ek göstergesi 3600 (dahil) - 4800 (hariç) arasında olanlarda % 130'una,
- Ek göstergesi 2200 (dahil) - 3600(hariç) arasında olanlarda % 70'ine
- Diğerlerinde % 40'ına,

Kanun maddesinin son kısmında ise bu parametrelerin ayrı ayrı veya birlikte üç katına kadar idari işlemler (yasaya gerek olmaksızın) yükseltilebileceği düzenleniyor. Nitekim 2015 yılında yapılan toplu sözleşme sonrasında yukarıdaki yüzdeler dilimlere 15'er puan eklenerek aylık bağlanıyor. Bu nedenle 3600 tartışmasına girmeksizin alt gösterge gruplarındaki kamu görevlilerinin aylıklarını yükseltmek mümkün. Ancak ne-dense herkes kanun değişikliği üzerine kafa yoruyor.

2008 Ekim Sonrası Memurlara Etkisi Nedir?

Yukarıda yapılan hesaplamaların hepsi 2008/Ekim öncesinde memuriyete giren kişilere uygulanan 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununda yer alıyor. Ekim 2008 sonrasında memuriyete giren kişilere ise “pay as you go”¹ sistemi uygulanıyor. Yani kadro, kurum gözetilmeksizin memuriyet döneminde yatan primlere göre emekli aylığı hesaplanıyor. Dolayısıyla Ekim 2008 sonrasında memuriyete giren yüz binlerce memur için aslında 3600 ekgöstergenin çok fazla önemi bulunmuyor.

¹ Ne ödediyse onu alırsın

(15 Mart 2021)

Emekli Sandığı Kız Yetimi, Boşandığı Eşiyle Yaşayabilir mi? İçtihat Kafa Karıştırıyor!

Ülkemizde sosyal güvenlik mevzuatı ve uygulamaları 2008 yılına kadar çok sayıda kanun ve kurum ekseninde varlık göstermekteydi. 2008/Ekim döneminde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun ile “tek kanun ve tek kurum” anlayışı benimsendi. Ancak Kanunun geçici 4 üncü maddesi ile “*Ekim/2008 döneminden önce memuriyete girişi olan kişiler için 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanmaya devam edilir.*” şeklinde düzenlemeye gidildi.

Geçici 4 üncü maddeye göre Ekim/2008 öncesi memurlar (iştirakçiler) ile hak sahiplerine 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulanıyor. Hal böyle olunca da Emekli Sandığı mensuplarının yetim kız çocuklarına 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre aylık işlemleri yapılıyor.

Emekli Sandığı Kanunu kız çocukları için evli olmama ve ***memur olmama*** şeklinde iki olumsuz şart düzenliyor. SSK, Bağ-Kur ve 2008/Ekim sonrası memurların kızları içinse evli olmama ve ***herhangi şekilde ça-***

lışmama şartı var. Dolayısıyla Emekli Sandığı kız yetimleri evli değilse memur olmadıkları sürece SSK'lı veya Bağ-Kurlu olmaları halinde aylıkları kesilmiyor. Elbette bu bonkör düzenlemenin siyasi sebepleri var.

T.C. Emekli Sandığı Kanun tasarısı 20.12.1948 tarihinde Başbakan Hasan Saka tarafından **194 sıra sayısı ve eki 1/462 Geçici Komisyon Raporu** ile Meclis Başkanlığına sunuluyor. Tasarının 73 üncü maddesi ile “25 yaşını doldurmamış kız çocuklarına aylık bağlanır.” hükmü getiriliyor. Maddenin ikinci fıkrasıyla malul olanlar için yaş şartı aranmıyor. 75 inci madde ile evli olma hali aylığa engel teşkil ediyor.

Kanun müzakeresi sürecinde 30.05.1949 tarihinde **1/462 Ek Geçici Komisyon Raporu** kabul ediliyor. Değişiklikle 75 inci madde; “Kendisinden aylık bağlanacak olanların ölümü tarihinde evli bulunmıyan kız çocuklarına aylık bağlanır.” halini alıyor ve bu şekilde 17.06.1949 tarihinde **Meclis Genel Kurulunda** kabul ediliyor. Maddenin ikinci fıkrasıyla boşanan ve dul kalan kızlara da aylık bağlanması imkanı getiriliyor. 5434 uygulaması günümüzde de bu şekilde devam ediyor.

5510 uygulamasında ise kız çocukları için evli olmama ve herhangi bir şekilde çalışmama şartı bulunuyor. Ayrıca 5510 sayılı Kanunun 56 ncı maddesinde “Eşinden boşandığı halde, **boşandığı eşiyle fülen birlikte yaşadığı** belirlenen eş ve çocukların, bağlanmış

olan gelir ve aylıkları kesilir. Ödenen tutarlar faiziyle geri alınır.” hükmü düzenleniyor. Yani anne babasından aylık almak için eşiyle boşanıp birlikte yaşamaya devam edenlerin aylıkları kesiliyor. SGK uygulamasında bu hüküm Emekli Sandığı yetimlerine de uygulanıyor. İşte kıyamet da burada kopuyor.

5510 sayılı 56 ncı maddesinin ikinci fıkrasının iptali için 2009 ve 2010 yıllarında üç mahkeme tarafından itiraz başvurusu yapılıyor. Anayasa Mahkemesi **2009/86 E., 2011/70 K.** sayılı kararında; “*Ölüm aylığı alabilmek için öngörülen koşulun hakkın kötüye kullanılarak sağlanmak istenmesi sosyal güvenlik hakkıyla bağdaştırılamaz.*” gerekçesiyle talebi reddediyor. Emekli Sandığı kız yetim aylığı kesilmesine ilişkin **2013/8032 E.K.** bireysel başvuruda ise; “*başvurucunun boşandığı eşiyle birlikte yaşamaya devam ettiğine yönelik Mahkeme kararı karşısında mülkiyet hakkı kapsamında meşru beklenti olarak nitelendirmeye yeterli somutluğa sahip bir beklenti olmadığı*” gerekçesiyle ihlal olmadığına karar veriyor.

Anayasa Mahkemesine göre norm Anayasaya aykırı değil ve normun uygulanması hakkı ihlal etmiyor. Peki 5510 sayılı Kanundaki bu hüküm idari yargının görevli olduğu 5434 Emekli Sandığı aylığına etki eder mi? Danıştay kararlarına göre hem ediyor hem etmiyor. İşte kafalar da burada karışıyor.

Daire	Esas	Karar	Öngörülen Yargı Düzeni	Hüküm	Niteliği
11	2021/1381	2012/553	Adli Yargı	Görev Yönünden RED	Oybirliği
11	2014/3301	2014/6888	Adli Yargı	Görev Yönünden RED	Oybirliği
11	2015/5260	2016/856	İdari Yargı	Görevsizlik BOZMA	Oyçokluğu
11	2016/7810	2017/3777	İdari Yargı	5510 uygulama- namaz Esastan BOZMA	Oybirliği

* **Tablo:** Konuyla ilgili Danıştay Karar içeriklerinden oluşturulmuştur.

Tablodan görüleceği üzere Danıştay 11. Dairesi önceleri adli yargının görevli olduğunu belirtiyor. Daha sonra verilen görevsizlik kararlarını idari yargının görevli olması sebebiyle bozma yoluna gidiyor. Son olarak da görevli olduğunu ve 5434 sayılı Kanunda hüküm bulunmadığı için aylığın kesilemeyeceğine hükmediyor. Bu durum hem idari yargıçlar hem de dava açacak kişiler için büyük bir belirsizlik oluşturuyor.

Belirsizliğin giderilmesi için 2575 sayılı Danıştay Kanununun 39 ve 40 ıncı maddelerinin işletilmesi gerekli gibi duruyor. Zira 39 uncu madde; “İçtihadı Birleştirme Kurulu, *dava dairelerinin kendi kararları veya ayrı ayrı verdikleri kararlar arasında aykırılık*

veya uyuşmazlık görüldüğü takdirde,, içtihadın birleştirilmesi veya değiştirilmesi hakkında karar verir.” şeklinde düzenleme içeriyor. 40 ıncı maddede içtihadın birleştirilmesini isteyecek kişiler sıralanıyor.

İçtihadın birleştirilmemesi halinde -her yıl, ana/babasından aylık almak için boşanan ancak fiilen boşandığı eşiyle yaşadığı tespit edilen binlerce kişi düşünülüğünde- belirsizlik daha da büyüyecek gibi duruyor.

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı	: 2009/86
Karar Sayısı	: 2011/70
Karar Günü	: 28.4.2011

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

- 1- Diyarbakır İkinci İş Mahkemesi (Esas Sayısı: 2009/86)
- 2- Zonguldak Birinci İş Mahkemesi (Esas Sayısı: 2010/86)
- 3- Malatya İş Mahkemesi (Esas Sayısı: 2010/87)

İTİRAZIN KONUSU: 31.5.2006 günlü, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 56. maddesinin “*Eşinden boşandığı halde, boşandığı eşiyile fiilen birlikte yaşadığı belirlenen eş ve çocukların, bağlanmış olan gelir ve aylıkları kesilir. Bu kişilere ödenmiş olan tutarlar, 96 ncı madde hükümlerine göre geri alınır*” şeklindeki son fıkrasının, Anayasa'nın 2., 5., 10., 11., 12., 17., 20., 35., 60. ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Boşandıkları eşleriyle ortak ikametgâhta yaşamaya devam ettikleri Sosyal Güvenlik Kurumunca tes-

pit edilen kadınların, babalarından bağlanan ölüm aylıklarının itiraz konusu kural gereğince Kurum tarafından kesilmesi ve ödenmiş olan aylıkların geri istenmesi üzerine, Kurum kararının iptali için açılan davalarda itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler, iptali için başvurmuşlardır.

.....

VI- ESASIN İNCELENMESİ

.....

Ölüm aylığı, doğrudan sigortalıya ilişkin bir ödeme değildir. Yasa koyucunun sosyal güvenlik konusuna geniş bir yaklaşımının sonucu sigortalının ölümü ile aranan koşulların sağlanması halinde sigortalının geride kalan hak sahipleri açısından getirdiği bir ödemedir. İtiraz konusu kural, hak edilmediği halde ölüm aylığı alınarak hakkın kötüye kullanılmasına engel olma amacını taşıdığından ölüm aylığı almayı hak edenler açısından SGK'nın mali kaynakları çerçevesinde Anayasa'nın 60. maddesinde ifade edilen güvenceyi sağlamaya çalışmanın bir gereğidir. Ölüm aylığı alabilmek için öngörülen koşulun hakkın kötüye kullanılarak sağlanmak istenmesi sosyal güvenlik hakkıyla bağdaştırılamaz.

Bunun yanında ölüm aylığı, sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal yapısıyla doğrudan ilgilidir. Ana-

yasa'nın 65. maddesine göre, “Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.” Ölüm aylığı alabilmek için boşanarak eşiyile birlikte fiilen yaşamaya devam eden kadınlara haksız ve yersiz ödeme yapılması ile oluşacak maliyetin, SGK'nın aktüeryal dengelerini olumsuz etkilememesi için yasa koyucunun bu düzenlemeyi getirdiği anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2., 10., ve 60. maddelerine aykırı değildir, itiraz isteminin reddi gerekir.

İtiraz konusu kuralın Anayasa'nın 5., 11., 12., 17., 20., 35. ve 138. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Engin YILDIRIM bu görüşe katılmamışlardır.

VII- SONUÇ

31.5.2006 günlü, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 56. maddesinin son fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Serdar ÖZGÜLDÜR ile Engin YILDIRIM'ın karşıoyuları ve OYÇOKLUĞUYLA, 28.4.2011 gününde karar verildi.

(22 Mart 2021)

Siyasi Partiler Sigorta Priminden Muaf mı?

Anayasaya göre “*demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru*” olan siyasi partiler aslında *birer dernektir*. Siyasi Partiler Kanununda hüküm yoksa Dernekler Kanununa gidilir. Çünkü siyasi partiler de dernekler gibi kazanç paylaşma amacı dışında kurulurlar. Bu nedenle ticaret yapamazlar.

Dernekler ve siyasi partiler büyümeye başladıkça hizmet akdiyle çalıştıracak kişilere ihtiyaç duyarlar. Sekretarya, muhasebe, temizlik gibi hizmetler ilk akla gelenlerdir. Bu hizmetlerin üyelik/gönüllülük esasıyla yürütülmesi çok kısa süreli zaman dilimleri için geçerlidir. Zira sayılan işler için birilerinin çalıştırılması gerekir.

Malum siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesi tarafından yapılıyor. (Aslında denetimi Sayıştay yapıyor.) Denetim kararları Resmi Gazete’de yayımlanıyor. 9 Mart 2021 tarihli Resmi Gazete’de 15 siyasi parti mali denetimi kararı yayımlandı. Kalem kalem tüm harcamaları gösteren bilgiler kararda aktarılıyor.

Karar No	Parti	Yıl	Toplam Gider (TL)	Personel Gideri (TL)
2021/31	A...	2016	131.647,20	41.720,16
2021/32	A...	2017	164.218,76	27.000
2021/33	D...	2016	47.214	-
2021/34	D...	2017	51.399	-
2021/35	D...	2018	70.470	-
2021/36	H...	2016	3.960	-
2021/37	U...	2016	12.056,50	-
2021/38	U...	2017	2.195,17	-
2021/39	H...	2016	31.838.419,69	1.502.398,79
2021/40	K...	2016	703.387,83	-
2021/41	K...	2017	154.966,36	-
2021/42	T...	2016	37.181,02	-
2021/43	T...	2017	830.203,38	-
2021/44	Ö...	2016	479.590,35	-
2021/45	D...	2016	664.217,90	153.011,51

* **Tablo:** 9/3/2021 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 15 Anayasa Mahkemesi Kararından derlenmiştir.

Tablodan görüleceği üzere siyasi partilerin çoğunun personel gideri görünmüyor. Bunun anlamı ya hiç kimseyi çalıştırmıyorlar ya da herkes gönüllü işler yapıyor.

Gönüllü işler konusunda SGK’nın 2013/11 sayılı genelgesine geçtiğimiz yıllarda eklemeler yapıldı. Genel olarak dernek üyelerinin yüklendiği işlerin sigortalı sayılmayacağını düzenliyor. Genelgeye göre dernek üyesi dahi olsa **üçüncü kişiye hizmet akdiyle gördürülecek bir iş** üstlenen dernek üyesi hizmet akdine tabi sigortalıdır.

Bu bakımdan ÷lkemizde çok sayıda siyasi parti, üçüncü kişilere gördürebileceği işleri kendi üyelerine gördürmeleri halinde kayıt dışılığa yönelmiş olacaklardır. Zira siyasi partiler sosyal sigorta yükümlölüklerinden muaf değillerdir.

(29 Mart 2021)

Nedir Bu Eski Memur, Yeni Memur Meselesi?

T.C. Emekli Sandığı adında bir kurumu çoğunuz duymuşsunuzdur. 1950 yılında faaliyete başlayan bu kurum 50 yıldan fazla süreyle varlığını sürdürdü. Sosyal Güvenlik Kurumunun Kurulmasıyla birlikte devre-dildi. Tabi elli yılı aşkın sürede 100 binlerce memuru emekli etti, milyonlarca dula yetime aylık bağladı.

Emekli Sandığı, memurların sosyal güvenliğinin sağlanması için 30'dan fazla tekaüt (emeklilik) sandı-ğının birleştirilmesiyle oluşturulmuş ve tüm memurları kapsayan bir kurumdu. Öyle bir kurumdu ki 60'lı 70'li yıllarda paraya sıkışan hükümetler Hazineye borç ver-sin diye Emekli Sandığı Genel Müdürünü **Bakanlar Kurulu toplantılarına** davet ederdi.

5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu kendi içinde prim disiplini olan ve Alman **Bismarc** modelini benimsemiş, statü hukuku kurallarına göre kurgulanmış bir yapıydı. Yani memuriyete ilişkin hususlar nasıl idare hukukunun konusuysa emekliliğine ilişkin husus-lar da idare hukukunun konusuydu.

Ekim 2008 döneminde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanun ile tüm çalışanlar tek çatı altında toplandı. Memurlar için de 4/1-c statüsü öngörüldü. Ancak 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce yani Ekim/2008 aybaşından önce memuriyeti olanlar için **“Emekli Sandığı Kanunu uygulanmaya devam edilir”** şeklinde hüküm konuldu. Bu nedenle 15 Ekim 2008 tarihinden önce atanmış memurlar Emekli Sandığı’na, sonra atanmış memurlar ise yeni Kanun 5510’a tabi oldular.

İki Kanun birbirinden büyük ölçüde farklı olduğundan haliyle sunulan hakların niteliği de farklılık gösteriyor. Farkların başında aylık bağlama oranları geliyor. Emekli Sandığı aylığı hesabında ***kisinin görev yaptığı en yüksek statü*** ne ise o statüden aylık bağlanıyor. Yani 6 ay genel müdürlük yapmış biri daha sonra araştırmacı kadrosuna da atansa emekliliğinde genel müdür üzerinden aylık alıyor. 5510 sayılı Kanunda ise tüm çalışma hayatında geçen sürelerin primleri güncelleniyor ve hesaplama yapılıyor. Dolayısıyla ***statü değil yatan prim*** önem kazanıyor.

Aylık bağlama oranı iki kanun için çok farklı. Emekli Sandığı aylığı bağlanırken %50+hizmet yılı hesabı yapılıyor, 5510 sayılı Kanuna göre ise hizmet yılı %2 ile çarpılıyor. Emekli Sandığı 30 hizmet yılına $\%(50+30) = \%80$ oranında aylık bağlarken 5510

$\%(2*30) = \%60$ oranında aylık bağlıyor. Bu bakımdan aynı orana ulaşmak için 5510'a tabi memurun 40 yıl çalışması gerekiyor. Örneğin 30 hizmet yılı olan Emekli Sandığı'na tabi bir üst kurul uzmanına 7.000 TL dolayında aylık bağlanırken 5510'a tabi (yeni memur) üst kurul uzmanına 4.600 dolayında aylık bağlanıyor.

Yeni memurlar 2008 sonrası göreve başladıkları için şimdilerde emekli olma durumları yok. Emekli olacakları zaman geldiğinde durumu fark edecekler gibi duruyor. Yani aynı işi yapan ve aynı maaşı alan iki memurdan 14 Ekim 2008'de atanan ile 16 Ekim 2008'de atanan arasındaki emekli maaşı farkını ilerleyen zamanda görecekler.

İstisnasız kural olmayacağına göre yukarıda yazılanların da istisnası var elbette. 2008 yılında bu değişim olduktan sonra geniş anlamda kamu görevlisi sayılan yasama üyelerinden 2011 seçimleriyle **ilk kez vekil olanlar** bu durumu fark edip düzeltti. Milletvekili emekli maaşı 2008 öncesi ve sonrası olup olmadığına bakılmaksızın sabitlendi. Cumhurbaşkanı emekli maaşının $\%45$ 'i olarak ödeniyor. 2008 sonrası memur olanlar için değişiklik olur mu bilinmez ama 2009, 2014 ve 2019 yerel seçimlerinde **ilk kez belediye başkanı olanlar** için de makas artıyor.

(5 Nisan 2021)

Kim Demiş Memur Ticaret Yapamaz Diye!

Memuriyet denince ilk akla gelen garantili iş ve peşin maaşdır. Bu nedenle birçok insan memur olmak için sınavlara girer. Hatta “memuriyet hayali kurmak” diye güncel bir deyim bile vardır. Elbette (güvenceli) memuriyet rejiminin kuralları ve yasakları da vardır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 28 inci maddesi “**Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı**” başlığını taşır. Maddeye göre memur;

- *Tacir veya esnaf olamaz.*
- *Ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz.*
- *Ticari mümessil ve ticari vekil olamaz.*
- *Kolektif şirketlerde ortak ve komandite şirkette komandite ortak olmaz.*
- *Ofis, büro ve muayenehane açamaz.*
- *Özel kişilere ait yerlerde ve vakıf üniversitelerinde çalışamaz.*

Devlet Memurları Kanununda geçen madde başlığına bakınca memurun maaşı dışında başka bir geliri

olamaz gibi bir anlam çıkabilir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde **ticaret**; “*Kazanç amacıyla yürütülen alım satım etkinliği*” olarak tanımlanmaktadır. Diğer kanunların aksine Türk Ticaret Kanununda tanımlar bölümü ve “**ticaret tanımı olmadığından**” TDK sözlüğündeki tanım üzerinden gidilebilir.

Türk Ticaret Kanununun Ticari İşletme kitabında **tacir**; “*Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye denir.*” şeklinde tanımlanmıştır. **Esnaf**; “*ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedeni çalışmasına dayanan kişi*” şekline tanımlanmıştır. Bu bakımdan memurlar bir **şirketi** kısmen de olsa kendi adına **işletemez; bedeni çalışma ile gelir (esnaf)** elde edemezler.

TTK’nın Ticaret Şirketleri kitabında **şirketler**; “**şahıs şirketleri ve sermaye şirketleri**” olarak ikiye ayrılır. *Kolektif ve komandit şirketler şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ise sermaye şirketi olarak tanımlanır.*

Yukarıdaki tanımlardan yola çıkıldığında memurlar şahıs şirketlerine ortak olamazlar. Peki memurların **limited ve anonim** şirketlere ortak olmalarına **engel** bir durum var mıdır?

Sermaye şirketleri, gerçek kişi olan insanlardan bağımsız niteliği olan tüzel (hükmi) kişilerdir. Aslıolan **şirket ve ona yatırılan paradır**. Dolayısıyla şirket kurulduğu andan itibaren kişilerin önemi yoktur. Yani

memurların sermaye şirketi ortağı olmasına hiçbir engel yoktur. Önemli olan **yönetici** olmamalarıdır. Çünkü şirketi yönetmeleri halinde **tacir** sıfatı kazanırlar.

Ticaret yapmak isteyen memurlar nasıl **Borsa İstanbul'** da A şirketinin 500.000 lot hissesinin 50.000 lotunu alıp **anonim şirkete ortak** olabiliyorsa, yakınları üzerine şirket kurmak yerine yönetici olmamak kaydıyla limited ve anonim şirketlere ortak olabilirler. Diledikleri kişiyi de yönetici atayabilirler. Memurlar sosyal güvenlik bakımında 4/1-c tabii oldukları için Bağ-Kur primi ödemek zorunda da kalmazlar.

(12 Nisan 2021)

Hadi SGK'ya Dava Açalım; İyi de Nereye ve Nasıl?

80 milyonu ilgilendiren şekilde cümleye başlayabileceğiniz ender kurumlardandır Sosyal Güvenlik Kurumu. Nitekim herkesin bir şekilde iş ve işlemleri olmuştur SGK'da. Emeklilik, ölüm aylığı, emzirme ödeneği, prim borcu gibi çeşitli konular girmiştir gündeminize.

SGK ile yaptığımız işlemlerde hata olduğunu düşündünüz ve hakkınızı aramak istediniz. Akla ilk gelen SGK bir kamu idaresi olduğuna göre işlemlerine idare mahkemesinde dava açılacağı yönündedir. Her ne kadar SGK bir kamu idaresi olsa da 5510 sayılı Kanununun 101 inci maddesine göre; “***bu kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür.***” 102 nci maddede ise işverenleri ilgilendiren idari para cezaları düzenlenir. İdari para cezalarına ise ***idare mahkemesinde*** dava açılır.

Ekim/2008 döneminde önce memur olan kişiler hala T.C. Emekli Sandığı Kanununa tabi olduklarından onlar için (*ikametleri neresi olursa olsun*) ***yetkili, Ankara İdare Mahkemeleridir.*** Ekim/2008 döneminden sonra memur olanlar için ise işlemler Ankara'da yapıldığından ***yetkili, Ankara İş Mahkemeleridir.*** Memurlar

için dava Ankara’da açılıyor ve memuriyete girişe göre idare mahkemesi ya da iş mahkemesi davaya bakıyor.

Memur değil de işçi ya da esnaf yahut bu kişilerin hak sahibi iseniz iş daha da karışıyor. Ülkemizde sosyal güvenlik mahkemeleri olmadığı için davanızı iş mahkemesinde açmanız gerekiyor. Ama hangi iş mahkemesinde açacaksınız?

25 Ekim 2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu ile 1950 yılında çıkan eski İş Mahkemeleri Kanunu kaldırıldı. Eski iş mahkemeleri kanununda “*İş mahkemelerinde açılacak her dava, açıldığı tarihte **dava olunanın** Türk Medeni Kanunu gereğince **ikametgâhı** sayılan yer mahkemesinde*” dava açılır ifadesi yer alıyordu. Ayrıca 2012 yılında eski kanuna bir fıkra eklendi. Birden çok iş mahkemesi bulunan yerlerde **Sosyal Güvenlik İhtisas Mahkemeleri** kurulabilir diye.

7036 sayılı yeni İş Mahkemeleri Kanununda sosyal güvenlik mahkemelerine ilişkin düzenleme yer almıyor. Davada yetkili mahkemeyi düzenleyen 6 ncı maddesi şu şekilde; “*İş mahkemelerinde açılacak davalarda **yetkili mahkeme, davalı gerçek veya tüzel kişinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yeri** mahkemesi ile **işin veya işlemin yapıldığı yer** mahkemesidir.*”

Yukarıda yer alan kanun maddelerinden anlaşılan işçi, esnaf ve bunların yakınları iş mahkemesine açacakları davayı işlemi yapan **SGK ünitesinin olduğu yerde** açacaklardır. Peki işlemi yapan SGK ünitesi **neresidir**? Memurlarla ilgili işlemler Ankara’da yürütülüyor. İşçi ve Bağ-kurlular için ise son muamele merkezleri dosya işlemlerini yapıyor.

Son hizmeti Elazığ’da bir baraj inşaatında geçen mühendis eşiniz vefat etti. Eşinizden aylığı bağlayacak olan yer **Elazığ** Sosyal Güvenlik Müdürlüğüdür. Çünkü aylığı son hizmet ünitesi bağlar. Siz ister **Tekirdağ**’da yaşayın ister **Muğla**’da. Eşinizden kalan ölüm aylığıyla ilgili işlemlere Elazığ İş Mahkemesinde dava açmanız gerekir. Bu arada İş Mahkemelerinin tabi olduğu Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre **ön inceleme duruşmasına** katılmanız zorunludur. Aksi halde dosyanız düşer. Son olarak gitmeden mahkeme kalemini sürekli arayın, olur da hakimin canı gelmek istemezse size yok yere **mazeret dilekçesi** yazdırmazın kalemdekiler.

(15 Nisan 2021)

İşçi Tamam da; Ya İşveren Ahlıksızsa?

Nisan ayı başında SGK'nın çıkardığı bir genelge sonrası sosyal medyadan ulusal basına kadar geniş bir gündem oluştu. Gündem, SGK'nın 29 kodunu (*İşveren tarafından işçinin ahlak ve iyiniyet kurallarına aykırı davranışı nedeni ile fesih*) yürürlükten kaldırıp yerine 42-50 arasında 9 yeni kod getirmesiydi.

Yeni kodlarla işçinin ahlak ve iyiniyete aykırılık nedeniyle işten çıkışları 9 başlıkta ele alındı. Bunun sebebi işten çıkarma yasağı döneminde 29 kodu dışında başka bir kodla işten çıkış verilememesiydi. Hal böyle olunca hırsızlık yapan işçi ile iki üç gün işe mazeretsiz gelmeyen kişi aynı kodla çıkarılmış oluyordu. İşte bu ayrımı yapmak amacıyla dört beş satırlık yeni kodlar üretildi. Bu kodlar özetle;

Kod	Sebep	Dayanak
42	<i>Sözleşme kurulurken yalan beyan</i>	4857 sk. md. 25-II-a
43	<i>İşverenin ailesine kötü davranış</i>	4857 sk. md. 25-II-b
44	<i>Başka işçiye cinsel taciz</i>	4857 sk. md. 25-II-c
45	<i>Sataşma, uyuşturucu madde kullanımı</i>	4857 sk. md. 25-II-d

46	<i>Güveni kötüye kullanma veya hırsızlık</i>	4857 sk. md. 25-II-e
47	<i>İşyerinde suç işleme</i>	4857 sk. md. 25-II-f
48	<i>İzinsiz üst üste iki, ayda üç işe gelmeme</i>	4857 sk. md. 25-II-g
49	<i>İşini yapmaması</i>	4857 sk. md. 25-II-h
50	<i>İşin güvenliğini tehlikeye düşürme</i>	4857 sk. md. 25-II-ı

Tablo: 2013/11 sayılı genelgedeki bilgilerden derlenmiştir.

Tabloya bakıldığında işçinin davranışına göre farklı bir çıkış kodunun girileceği sonucu çıkıyor. Buraya kadar her şey güzel peki bu kodu kim giriyor?

İşten çıkış kodları işveren (aslında muhasebecisi) tarafından yapılan bildirimle ilişkindir. Yani işveren hangi kodu girerse kayıtlarda bu şekilde görülür. Yani işçisiyle anlaşamayan (anlaşarak işinden ayrılan kaç kişi vardır o ayrı mesele) işveren *44 kodu girerek cinsel taciz, 45 kodu girerek uyuşturucu madde kullanımı* nedeniyle işten çıkardığını bildirdiğinde işçi bu durumdan habersiz yeni iş arayışındayken bambaşka bir sorunla karşılaşabilir. Zira işçiden çıkış kod numaralarının anlamını bilmesi beklenemez. Mağduriyetlere kapı açılır.

Tabi yazımızın konusu yeni kodlar değil. Hala dimdik ayakta olan ancak uygulanma kısmetine sahip olamamış 25 kodu. Bu kod; “*İşçi tarafından işverenin ahlak ve iyiniyet kurallarına aykırı davranışı nedeni*

ile fesih” içeriğine sahip. İçeriğe göre 25 kodunun girilmesi işverenin “*işçisine karşı ahlak ve iyiniyet kurallarına aykırı davrandım, işçi de haklı olarak gitti.*” demesi anlamını taşıyor. Bugüne kadar 25 kodu girilmiş midir bilinmez ama bu durum “*Patron yaparsa ilgisini belli etti, işçi yaparsa ahlaksız sapık*” düşüncesini daha da kuvvetlendirme özelliğini içinde barındırıyor. Bu nedenle çıkış kodu verildikten sonra kodun anlamının tüm işçilere sms, eposta veya posta yoluyla bilgilendirilmesi büyük önem taşıyor.

Aksi halde Balzac’ın kanunları örümcek ağına benzetmesinde olduğu gibi, “*küçükler ağa takılıp büyükler delip geçer*” gibi duruyor.

(19 Nisan 2021)

Memurdan Kısa Vade Primi Kesilir mi Hiç; Sahi Nasıl Yazılıyor Bu Kanunlar?

Öğreniminiz veya çalışma hayatınız sosyal güvenlik uygulamalarını içeriyorsa alacağınız eğitimlerin başında **prim türleri ve prim oranları** gelir. Çünkü sosyal güvenlik sistemi primler üzerine kuruludur.

Belli süre ödedikten sonra sigortalının risklerini karşılayan primler **uzun vadeli, kısa vadeli, genel sağlık sigortası ve işsizlik primi** adlarını taşır. **Uzun vadeli** kollarla yatan primler sigortalının **emeklilik, malullük ve ölüm** halleri içindir. Çıracak ve stajyerler dışında herkesin ödediği primlerdir. **Genel sağlık sigortası primi sağlık** hizmetinin **finansmanı** için işsizlik sigortası primi ise işsiz kalma hali için işçilere ilişkin primlerdir.

Yukarıda özetlenen primlerin yanı sıra bir de **kısa vadeli** sigorta primleri vardır. Bu primler sigortalının **iş kazası, meslek hastalığı, analık ve hastalık** hallerinde ortaya çıkan riskler içindir. Kısa vadeli sigorta primi işçiler ve Bağ-Kurlulardan kesilen prim türüdür. Çünkü 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin altıncı fıkrası; “*Bu Kanunun kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin hükümleri bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara uygulanmaz.*” şeklindedir. Özetle **memurlar** kısa vadeli sigorta kollarına **kural olarak (?) tabi değildirler.**

5510 sayılı Kanununun “*Sosyal Sigorta Hükümleri*” başlıklı ikinci kısmının beşinci bölümü “*Kamu Görevlilerine İlişkin Hükümler*” başlığını taşır. Bu bölümün içinde 47 nci maddede kamu görevlilerine özgü “*Vazife Malullüğü*” düzenlenir. Yani vazifesini (kamu görevi) yaparken sakatlanan veya vefat edenlere ilişkin hükümlerdir. Öyle ki **20 fıkra**dan oluşan koskoca bir maddedir.

47 nci maddenin onbeşinci fıkrası vazife malulünün yeniden çalışmasını düzenlemektedir. Ne var ki bu düzenlemede kanuna ters bir şeyler var gibi duruyor.

“..... *vazife malullüğü aylığı bağlanmış olanlardan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaya başlayanların aylıkları, itibaren kesilir ve bunlar hakkında uzun vadeli sigorta kolları uygulanır. Bunlardan üzerinden 81 inci madde gereğince kısa ve uzun vadeli sigorta kolları ile genel sağlık sigortasına ait prim alınır.*”

İşte terslik de burada çıkıyor. Yani 5510 sk. md.47/15, memur için **kısa vadeli sigorta** kolu uygulanmasını **emredici hüküm** olarak düzenliyor. Elbette bu hükmün uygulanma imkanı bulunmuyor. Peki oraya nasıl girmiş bu hüküm?

Yasa yapma faaliyeti, süreç ve usullerden oluşan bir faaliyettir. Süreç, yasa teklifi ile başlar. Bir veya birden çok vekil Meclis Başkanlığına **teklifi**ni sunar altına imzasını atar. Sonra bu teklifi başka tekliflerle birleşir ve ilgili **komisyona** gider. Komisyonda görevli yasama uzmanları

düzeltilme taleplerini komisyona sunar. Görüşülür, tartışılır ve Genel Kurul'a sevk edilir. **Genel Kurul son halini verir ve yasalaşır.** Tabii Genel Kurul esnasında daha önce hiç gündeme gelmemiş bir cümle de eklenebilir, üzerinde çok tartışılmış bir cümle de çıkarılabilir.

Sosyal güvenlik gibi teknik konularda verilen teklifler bürokrasinin hazırladığı ve komisyon görüşmelerine bürokratların davet edildiği metinlerdir. Dolayısıyla teknik arızaların önüne geçilmesi mümkündür. Ama bir de Genel Kurulda son anda bir şeyler eklenince böyle durumlar ortaya çıkabilir. İşte bu hüküm de son dakika eklenmiş ve oybirliğiyle kabul edilmiş hükümlerden biridir.

Kaynaklar:

<https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0465.pdf>

<https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss119.pdf>

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tutanak_g_sd.birlesim_baslangic?P4=20125&P5=B&PAGE1=1&PAGE2=101

<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5754.html>

<https://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem24/yil3/bas/b137m.htm>

<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6495.html>

(26 Nisan 2021)

Boşanma Davası Devam Ederken Ölümlerde, Diğer Eşe Aylık Bağlanır mı?

“Ölüm, Allahın emri
Ayrılık olmasaydı.”
Orhan Veli

Edebiyat çevrelerinde büyük üne kavuşmasını sağlayan “*Kitabe-i Sengi Mezar*” şiirini bu dizeleriyle bitirir Büyük Şair. Malum ölüm hepimiz için en soğuk gerçeklik. Sosyal güvenlik anlamında ise ölüm denince ilk akla gelen hak sahiplerine aylık bağlanmasıdır.

Ölüm aylığı adı verilen bu aylık gerekli şartları taşımaları halinde eş, çocuk ve anne babaya bağlanır. Çocuklar ve anne baba için çok sayıda şart olmasına karşın sağ kalan eşler için mevcut bir *evliliğin varlığı* yeterlidir. Olumsuz şart ise eşini *kasten öldürmemiş* olmasıdır.

Evliliğin sona erme sebepleri arasında ölüm dışında bir de *boşanma* vardır. Mahkeme kararıyla eşler arasındaki hukuki ilişkinin (*nafaka ve velayet hariç*) sona ermesi anlamına gelen boşanma kararı diğer mahkeme kararlarından farklıdır. Çünkü aile hukukundan doğan davalar ancak kesinleşince uygulanma imkanına sahip olur. Yani aile mahkemesi kararının *istinaf ve*

temyiz aşamalarından geçmiş olması gerekir. Aksi halde boşanma kararı **kesinleşmemektedir**.

Boşanma davası devam ederken veya istinaf ve temyiz aşamalarında sigortalı veya emekli vefat ederse ölen kişinin mirasçıları boşanma davasına devam edebilmektedir. Şayet davaya devam edilmezse evlilik **boşanma ile değil ölüm ile** sonlanmış sayılmaktadır. Yani eşe **aylık bağlanmaktadır**.

Mirasçılar davaya devam ederse ve mahkeme kararında **sağ eşin de boşanmada kusurlu** olduğu tespit edilirse **aylık bağlanmaz**. Fakat ölüm ile birlikte hak sahipliği ortaya çıktığı için sigortalının ölümü ile sağ eşin kusurlu olduğuna dair mahkeme kararı istinaf ve temyiz aşamasından geçip kesinleşene kadar **aradaki aylıklar ödenmektedir**. Kesinleşme tarihini takip eden ödeme dönemi başından itibaren bu **aylıklar kesilir**.

Medeni Kanunun bu düzenlemesi mirasa ilişkin olduğundan evlilik birliğinde **–yaşı kaç olursa olsun çocuk olması halinde** anne baba veya kardeşler **mirasçı olamayacakları için** davaya devam etme imkanı bulunmamaktadır. Şayet **çocuk yok ise** mirasçı sıfatına sahip herhangi birinin aile mahkemesine başvurarak davayı devam ettirme imkanı bulunmaktadır.

Not: Bu yazıyı 21 Nisan günü, 41 yaşında hayata gözlerini yuman Yalçın Amcama ithaf ediyorum.

(10 Mayıs 2021)

Kripto Para mı; 1 Gün Sigorta mı?

Son yıllarda karşımıza çıkan kripto paralar her geçen gün hayatımızda daha fazla yer kaplamaya başladılar. Gencinden yaşlısına, esnafından memuruna toplumun her kesimi bir şekilde ilgileniyor bu paralarla. Doğumla birlikte bilgisayar teknolojisi ile tanışan Z kuşağı gençlerse kendi bilgisayarlarında madencilik bile yapıyorlar.

İlginin sebebi malum, *zengin olmak!* Bu paraları birikim olarak düşünenler vardır elbet ama çoğunluk yatırım olarak görüyor. Kiminin 100 dolarlık coini bir yılda 50.000 doları buluyor, kiminin 100 bin lirası bir gecede buhar oluyor. Dedim ya yatırım işinde kar zarar biraz da *kismete kalıyor.*

Kripto paradan herkes kismetini yer elbette. Benim yatırım tavsiyem ise biraz farklı. Öncelikle her geçen gün kesinlikle kardasınız. Hesap belli, sonuç belli. Yani saat başı bilgisayar karşısına geçip coinim kaç olmuş diye bakmıyorsunuz. Üstelik Merkez Bankası Başkanı değil ABD Başkanı bile değişse yatırımınız bundan etkilenmiyor. Hukuken açıkça korunması da cabası. Hem de sadece 38 liraya.

Sosyal güvenlik sistemleri risk ve birikim modelleri üzerine kuruludur. Dolayısıyla yatırım aracı olarak görülmezler. Ancak sisteme katılım tarihi üzerinden bütün riskler ve birikimler anlam ifade etmeye başlar. Yani emeklilik yaşı, hizmet süresi, borçlanma imkanı gibi sayısız sosyal güvenlik hizmetinde sigorta başlangıcı belirleyicidir.

Eğer sizin veya yakınlarınızın hiç sigortası yoksa; 18 yaşını doldurmuş ve Türkiye’de ikamet ediyorsanız bu yatırım fırsatını kaçırmayın derim. Bir gün dahi olsa isteğe bağlı sigortalı olursanız para yatırmazsanız dahi her güneşin doğuşunda bir gün daha sigortalı olmuş olursunuz. Coinleriniz yine kenarda dursun elbette.

(17 Mayıs 2021)

Yaşımızı Büyütsek Erken Emekli Olur muyuz?

Ben daha geç emekli olayım diyene rastlamadım ama daha erken emekli olmak (*maaşa bağlanmak*) herkesin isteği gibi duruyor. Emekli olmak içinse üç şartın birlikte gerçekleşmesi gerekiyor.

Sigortalılık *süresi*, *prim* günü ve kanunda öngörülen *yaş şartını* tamamladığınızda emekli olabiliyorsunuz. Bu şartlar kanunda yazılı olduğu için şartları değiştirme imkanımız yok. Ancak mahkeme kararıyla yaşımızı büyültme imkanımız var. ***Şayet yaşımızı büyütürsek daha erken emekli olur muyuz?***

Yaş büyültme yoluyla daha erken olabilmeniz için mahkeme kararının sigorta başlangıcından önce olması gerekir. Dolayısıyla ***sigortalı olduktan sonra -her ne kadar mahkeme kararı da olsa-*** yaptığımız yaş değişiklikleri sosyal güvenlik sistemine etki etmiyor. Yani mahkeme kararı sosyal güvenlik sistemindeki yaşı değiştirmiyor.

Bu konuda bugüne kadar açılmış çok sayıda dava var. Hatta bu kanun maddesi Anayasa Mahkemesi'ne de taşınmış. Mahkeme; ***“Bu bakımdan yargı kararı hukuksal olarak değeri ve geçerliliğini korumakta, sadece bu karara emeklilik yönünden sonuç bağlanmamaktadır.”*** şeklinde karar vererek kanunun Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiş.

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2019/5
Karar Sayısı : 2019/24
Karar Tarihi : 11/4/2019
R.G. Tarih-Sayısı : 30/5/2019-30789

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Trabzon 2. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 57. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'nın 2., 10., 36., 60. ve 138. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Davacının yaşlılık aylığı bağlanması talebiyle idareye yaptığı başvurunun reddi üzerine açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

.....

18. Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrasında yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu, bu organlar ile idarenin mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceği kurala bağlanmıştır. Bu maddede öngörülen mahkeme kararlarının bağlayıcılığı ilkesi, kanun koyucunun Anayasa'ya uygun olması koşuluyla genel düzenleme yapma yetkisini ortadan kaldırmaz.

19. Kesin hüküm niteliği taşıyan bir yargı kararının yerine getirilmesi sonucunda oluşan yeni durumların bazı hukuksal konular yönünden sonuç doğurması bu yargı kararının uygulanmadığı anlamına gelmemektedir. Kural mahkeme kararlarının geçersiz kılınmasına yönelik bir düzenleme olmayıp sosyal güvenlik sisteminin işleyişinde belirliliği ve öngörülebilirliği sağlama ile kamu yararı amacıyla sadece emeklilik işleminde yaş düzeltilmesini daha sıkı koşullara bağlamakta, sonuçta sigortalı olarak işe başladıktan sonra yapılan yaş değişikliğinin emeklilik aylığına ilişkin işlemlerde dikkate alınmaması sonucunu doğurmaktadır. Bu bakımdan yargı kararı hukuksal olarak değerini ve geçerliliğini korumakta, sadece bu karara emeklilik yönünden sonuç bağlanmamaktadır. İşe başlamadan önce yapılan yaş değişiklikleri ise emeklilik işlemleri dâhil tüm yönlerden hukuksal sonuç doğurmaya devam etmektedir.

20. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 10., 36., 60. ve 138. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Celal Mümtaz AKINCI ile Hasan Tahsin GÖKCAN bu görüşe katılmamışlardır.

IV. HÜKÜM

31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 57. maddesinin

üçüncü fıkrasında yer alan “...yaşlılık...” ibaresinin Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Celal Mümtaz AKINCI ve Hasan Tahsin GÖKCAN’ın karşıoıyları ve OYÇOKLUĞUYLA11/4/2019 tarihinde karar verildi.

(31 Mayıs 2021)

Denetmenlerin Bitmeyen Çilesi; Boşandığı Eşle Yaşama Hadisesi...

Boşanma da evlilik gibi aile hukukunun konusudur. İki arasında zaman dilimi hukuki bir ilişkinin statüsünü ifade eder. Yani evli olmak ile *evli/eşi olmak* farklı hukuki statülerdir.

Sigortalı ve emeklilerin *ölümleri* halinde *hak sahipliği* gündeme gelir. Eş, çocuk, anne ve babalar hak sahipliği şartlarını taşıyorsa bu kişilere aylık bağlanır.

Tabi her haksahibi için şartlar aynı değildir. En büyük fark *kız ve erkek çocukları* arasındadır. Dahası Emekli Sandığından olanın kızıyla SSK'dan olanın kızı arasında da *dağlar kadar fark* vardır. Genel olarak kız çocukları çalışmıyorsa ve evli değillerse aylık alırlar. Boşanan kızlar da daha sonra bu aylığı alabilirler. *Yaşları ne olursa olsun!*

Dünyanın hiçbir sosyal güvenlik sisteminde olmayan(!) bu uygulama elbette suiistimallere de yol açmaktadır. Yani anne-babasından aylık almak için kâğıt üstünde boşanmalar yapılabilmektedir. İşte bunun tespiti de Sosyal Güvenlik Kurumunun önemli meslek mensuplarından olan Sosyal Güvenlik Denetmenleri tarafından yapılır. Her yıl bu hakkı suiistimal eden *on binlerce kişinin aylığı kesilir* ve faiziyle borç çıkarılır.

Elbette sonrasında davalar açılır. Kazananlar olur. Denetmen, bir sonraki denetime başlamadan Yargıtay kararı aramaya başlar. Seçim tutanaklarını da isteyelim, MERNİS kayıtları, hastane girişleri; çevre soruşturması ile apartman sakinleri mevzuuna hiç girmeyelim zaten. **Gölgelerin gücü adına** hareket etmesini bekleyen bir kanun ile **özel hayatın gizliliğini ihlal** mi ediyorum vicdanının eşiğine getirir denetmeni. Bu işi çok da sevmediklerini çoğundan duydum.

Sigortalılık, sahte işverenlik gibi bir dolu sosyal güvenlik denetimine esas hadise var. **Kendinden Bağ-Kur**, ölen **eşinden SSK**, ölen **babasından Emekli Sandığı aylığı (3 maaş)** alırken hiçbir aylığı kesilmeksizin **avukatlık, mimarlık veya ticaret** yapan ve bir de üstüne gelir elde eden kız çocukları olabiliyor. Sırf babadan aylık almak için **boşanan kız çocukları** da cabası.

2008 yılında gelen Kanun, anne-babadan aylık almak için boşanmayı aylığa uygun kabul etmemiş. Bir nevi borçlar hukukunun temel ilkesi olan “**dürüstlük kuralı**”na aykırı görmüş. Anayasa Mahkemesi de bu kuralı anayasaya aykırı bulmamış. Yani kuralda sıkıntı yok.

Kuralda sıkıntı yok elbette lakin hala **denetmenler yoruluyor**. Denetmenlerin iş yükü azalmalı. Aktüeryal denge isteniyorsa kız çocuklarına **sosyal güvenlik değil sosyal yardım ödemesi yapılmalı!**

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2009/8
Karar Sayısı : 2011/70
Karar Günü : 28.4.2011
R.G. Tarih-Sayı : 15.12.2011-28143

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

- 1- Diyarbakır İkinci İş Mahkemesi (Esas Sayısı: 2009/86)
- 2- Zonguldak Birinci İş Mahkemesi (Esas Sayısı: 2010/86)
- 3- Malatya İş Mahkemesi (Esas Sayısı: 2010/87)

İTİRAZIN KONUSU: 31.5.2006 günlü, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 56. maddesinin 'Eşinden boşandığı halde, boşandığı eşiyle fiilen birlikte yaşadığı belirlenen eş ve çocukların, bağlanmış olan gelir ve aylıkları kesilir. Bu kişilere ödenmiş olan tutarlar, 96 ncı madde hükümlerine göre geri alınır' şeklindeki son fıkrasının, Anayasa'nın 2., 5., 10., 11., 12., 17., 20., 35., 60. ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Boşandıkları eşleriyle ortak ikametgâhta yaşamaya devam ettikleri Sosyal Güvenlik Kurumunca tespit edilen kadınların, babalarından bağlanan ölüm ay-

lıklarının itiraz konusu kural gereğince Kurum tarafından kesilmesi ve ödenmiş olan aylıkların geri istenmesi üzerine, Kurum kararının iptali için açılan davalarda itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkemeler, iptali için başvurmuşlardır.

.....

VI- ESASIN İNCELENMESİ

.....

Ölüm aylığı, doğrudan sigortalıya ilişkin bir ödeme değildir. Yasa koyucunun sosyal güvenlik konusuna geniş bir yaklaşımının sonucu sigortalının ölümü ile aranan koşulların sağlanması halinde sigortalının geride kalan hak sahipleri açısından getirdiği bir ödemedir. İtiraz konusu kural, hak edilmediği halde ölüm aylığı alınarak hakkın kötüye kullanılmasına engel olma amacını taşıdığından ölüm aylığı almayı hak edenler açısından SGK'nın mali kaynakları çerçevesinde Anayasa'nın 60. maddesinde ifade edilen güvenliği sağlamaya çalışmanın bir gereğidir. Ölüm aylığı alabilmek için öngörülen koşulun hakkın kötüye kullanılarak sağlanmak istenmesi sosyal güvenlik hakkıyla bağdaştırılamaz.

Bunun yanında ölüm aylığı, sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal yapısıyla doğrudan ilgilidir. Anayasa'nın 65. maddesine göre, *“Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu*

görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.” Ölüm aylığı alabilmek için boşanarak eşiyile birlikte fiilen yaşamaya devam eden kadınlara haksız ve yersiz ödeme yapılması ile oluşacak maliyetin, SGK’nın aktüeryal dengelerini olumsuz etkilememesi için yasa koyucunun bu düzenlemeyi getirdiği anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa’nın 2., 10., ve 60. maddelerine aykırı değildir, itiraz isteminin reddi gerekir.

İtiraz konusu kuralın Anayasa’nın 5., 11., 12., 17., 20., 35. ve 138. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Fulya KANTARCIOĞLU, Serdar ÖZGÜLDÜR ve Engin YILDIRIM bu görüşe katılmamışlardır.

VII- SONUÇ

31.5.2006 günlü, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 56. maddesinin son fıkrasının Anayasa’ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Fulya KANTARCIOĞLU, Serdar ÖZGÜLDÜR ile Engin YILDIRIM’ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 28.4.2011 gününde karar verildi.

(17 Ağustos 2021)

18 Yaşında Milletvekili; İki Sene Sonra Emekli mi?

Genel seçimlerin ardından milletvekili mazbataları dağıtıldıktan sonra basın yayın organlarında çok sayıda grafiklerle karşılaşıyoruz.

Meclisin yüzde şu kadarı hukukçu, yüzde şu kadarı doktor, öğretmen, çiftçi diye devam eder. Hemen yanda eğitim düzeyi ve cinsiyete göre yapılmış grafik göze çarpar. En çok dikkat çekense **yaş dağılımı** grafiğidir. Yaş grafiğinin ardından çaydan bir yudum alınır ve iki sene sonra(?) alacakları emekli maaşı hesaplanır.

Milletvekillerinin emekliliğinde de **daire başkanı, müfettiş, uzman ve genel müdür** gibi bürokratlarda olduğu gibi **iki yıllık süre şartı** aranıyor. Fakat bu iki yıllık süre **emekli olmak için değil** emekli olunduğunda aylığa esas statünün belirlenmesi anlamını taşıyor. Diğer bir ifadeyle bir daire başkanının makam ve görev tazminatı alabilmesi için iki yıl görevde kalması gerekiyor. Aksi halde bu **haklardan faydalanamıyor**. Milletvekili emekli aylığı bağlanabilmesi için de aynı şart geçerli, iki yıl vekillik. Hatta emekli iken milletvekili seçilenler de bu kurala tabi. Yani önceki aylıkları kesiyor ve iki yıl primlerini ödüyorlar.

Genç vekillere bakacak olursak onların durumu daha zor. Zira emeklilik şartları bu yazıyı okuyan çoğu okuyucuyla aynı. Yani prim, kanunda öngörülen yaş, 25 yıllık sigortalılık şartları tamamen aynı. Fark var tabi ki polis ve askerlerde olduğu gibi milletvekilleri de 4 yıl hizmete bir yıl yıpranma ve 1 yaş düşümü alırlar.

2018 genel seçimlerinde milletvekili olan **18 yaşında bir vekili** ele alırsak bir dönem milletvekilliği yapması halinde (5 yıl) emeklilik tarihi **63 yaş 9. ayın dolumu** olacaktır. Çünkü beş yıl için 65 yaştan 1 yıl üç ay düşecektir. Yani 2000 Nisan doğumlu milletvekili **2064 yılının Ocak** ayında emekli olabiliyor. Tabi bir de yeterli prim günü olması gerekiyor.

Özetle; vekil olmak da zor bu memlekette, vekil de olsan **yaşa takılıyorsun**.

(30 Ağustos 2021)

Emekliye Vergi İadesinde Bir Terslik mi Var?

“*Önce alışveriş, sonra fiş!*” sloganını çoğumuz hatırlarız. 2006 yılından önce fişlerin yazıldığı saman kağıdı zarfları da.

Yıl boyunca, her ay yapılan harcamaların fişleri izleyen ayın 7’sine kadar zarfın üstüne yazılır ve vergi idaresine teslim edilirdi. Çalışanlar ve emekliler harcamalarına göre vergi iadesi alırdı.

2006 yılında 5454 sayılı kanunla bu uygulama yerini, asgari geçim indirimi ve ek ödeme verilmesine bıraktı.

Kanun 2006 yılında 400 YTL altında emekli maaşı alanlara %5, 400 YTL üzerinde emekli maaşı alanlara %4 ek ödeme verilmesini hüküm altına aldı. 400 YTL tutar Devlet Memurlarına yapılan artışa göre güncelleniyor.

2021 Temmuz katsayılarına göre sınır **1686,09 TL** olarak belirlendi. Yani bu sınırın **altındakilere %5**, sınırın **üzerindekilere %4** ek ödeme yapılıyor.

Hal böyle olunca **1685 TL** aylığı olan emekliye **%5**, 84,25 TL ek ödeme veriliyor ve toplam aylığı **1769,25 TL** oluyor.

Aylığı **1690 TL** olan emekliye **%4**, 67,60 TL ek ödeme veriliyor ve toplam aylığı **1757,60 TL** oluyor.

Sizce de burada bir terslik yok mu?

(5 Eylül 2021)

Gelir Bahar Ayları, Gevşer Gönül Yayıları; Ama 30 Yıla Dikkat!

Gönül işleri genellikle bahar ve yaz aylarına yakıştırılır. Tabi bu ilişkilerin bir kısmı da evlilikle sonuçlanır. Evliliklerin büyük çoğunluğu da ölümle sonlanır. Ölenin en az beş yıl sigortası varsa sağ kalan eşe ölüm aylığı bağlanır.

Sağ kalan eşin çalışıp çalışmadığı, ölenin çocuğu olup olmadığı bağlanacak aylığın oranını belirler. İki- den fazla çocuk yoksa oran **%50'nin altına inmez. SSK ve Bağ-Kur** emeklileri için uygulama böyledir. **Emekli Sandığı** uygulamasında ise 1950'den bu yana gelen küçük bir fark vardır; **30 yaş**.

T.C. Emekli Sandığı Kanununda dul ve yetimlerin aylıklarının düzenlendiği bölümde sınırlayıcı bir hüküm bulunur. **“İştirakçi karı veya koca eşinden 30 yaş veya daha büyük ise ölümünde eşine yarı nispetinde aylık bağlanır. Ancak evlenme akdi en az 10 yıl evvel yapılmış veya çocukları olmuş ise bu indirme yapılmaz.”**

Anadolu'da, **“Sen bana bak, başıma bir şey gelirse aylığım sana kalır.”** düşüncesiyle yapılan çok sayıda evlilik vardır. Tabi bunların içinde 30 ve üzeri yaş farkı olanlar da. Emekli Sandığı uygulamasında şayet bu **ev-**

lilik on yıl sürmemişse veya ***çocuk olmamışsa*** sağ kalan eşe bağlanacak aylığın ***yarısı*** ödeniyor. SSK ve Bağ-Kur emeklileriyle ilk kez 2008 sonrası memur olanlarda yaş farkı aranmıyor.

Kanunun bu hükmü eşitlik ilkesine aykırı iddiasıyla ***Anayasa Mahkemesine itiraz*** yoluyla götürülmüş. Mahkeme ***oybirliğiyle***; “*Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa’da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.*” gerekçeyle itirazı reddetmiş.

İki üye ***karşı oy kullanmış***. “*5510 sayılı Kanun kapsamında olan iştirakçiler yönünden öngörülmemen bu hak mahrumiyetinin, bu kanun öncesi 5434 sayılı Kanun’a tabi iştirakçiler ile emeklilerine uygulanması; tamamen aynı konum ve statüde bulunan kişiler yönünden farklı aylık ödenmesi durumuna yol açtığından, kural Anayasa’nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine de aykırıdır.*” ifadesiyle karara katılmamışlar.

Anayasa Mahkemesi’nin kararı 15 Ekim 2011 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmış. Mahkeme görüşünü değiştirir mi bilinmez ama ***15 Ekim 2021*** tarihinde ***on yıllık itiraz yasağı*** kalkıyor.

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2009/93
Karar Sayısı : 2011/73
Karar Günü : 28.4.2011

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 9. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 71. maddesinin birinci cümlesinde yer alan "*...eşinden 30 yaş veya daha büyük ise ölümünde eşine yarı nispetinde aylık bağlanır.*" ibaresinin, Anayasa'nın 2., 5. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Davacının, hakkında verilen idari işlemin iptali için açtığı davada, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

.....

Sosyal devlet, sosyal adaletin, refahın ve güvenliğin gerçekleşmesini sağlayan devlettir. Sosyal güvenlik kuruluşları, çalışanların geleceğine ilişkin güvenliklerini sağlamak durumundadır. Sosyal güvenlik her şeyden önce, herhangi bir nedenle kısmen ya da tamamen

çalışamayanlara ve bu nedenle gelir kaybına uğrayarak muhtaç duruma düşenlere, insan onuruna yaraşır asgarî bir hayat sürmeleri için gerekli gelirin sağlanmasını öngörür. Devletin sosyal olması aktüeryal denge ile sosyal devlet ilkesi arasında uyum olmasını, sosyal güvenlik kaynaklanan yüklerin gerektiğinde Devlet tarafından karşılanmasını zorunlu kılmaktadır.

İtiraz konusu kuralın yer aldığı 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu ile kurulan Emekli Sandığı önceden alınan payın (primin) yeniden dağıtımına dayanan bir sosyal güvenlik kurumudur. İştirakçi olan kişiler aktif çalışma yaşamları boyunca miktarı ve süresi yasa tarafından belirlenen primleri ödemekte, belli yaşa geldikten sonra da ya bizzat kendileri emekli statüsüne geçerek bu statünün sağladığı yaşlılık aylığından yararlanmakta ya da ölümlerinden sonra hak sahibi olan yakınları ölüm aylığına hak kazanmaktadırlar. Ancak sosyal güvenlik sisteminin sağlıklı olarak çalışması için aktüeryal dengelerin korunması zorunludur. İtiraz konusu kuralda dul aylığının, sigorta sisteminin prensipleri ile aktüeryal dengeler gözetilerek bilimsel verilere göre belirlendiği görülmektedir.

Öte yandan kuralda, Türkiye'nin sosyal gerekleri de dikkate alınarak iştirakçinin dul eşine sosyal güvenlik hakkından yoksun kalmaması için yarı nispetinde aylık

bağlanmıştır. Kamu yararı amacıyla kabul edilen bu düzenlemede iştirakçinin dul eşine ekonomik bir güvence sağlanarak sosyal devlet ilkesine de bağlı kalınmıştır. Kaldı ki, 5434 sayılı Yasa'nın 71. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesine göre evlenme akdinin en az 10 yıl evvel yapılmış olması veya çiftin çocuklarının bulunması halinde bu indirim yapılmayacaktır.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen "*yasa önünde eşitlik ilkesi*" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Yasa koyucunun aktüeryal dengeleri gözeterek takdir yetkisini kullanmak suretiyle kuralda tespit etmiş olduğu yaş farkı eşitlik karşılaştırılmasında esas alınamaz.

Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2., 5. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

8.6.1949 günlü, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 71. maddesinin birinci cümlesinde yer alan "... eşinden 30 yaş veya daha büyük ise ölümünde eşine yarı nispetinde aylık bağlanır." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Serdar ÖZGÜLDÜR ile Engin YILDIRIM'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 28.4.2011 gününde karar verildi.

(9 Eylül 2021)

Hadi Dünyayı Gezelim; Peki Sağlığı Kim Karşılacak?

Dünyayı gezip görmek birçoğumuzun hayalidir elbette. Yeni yerler, yeni insanlar, lezzetler vs. Hele de turist olarak kısa sürede çok sayıda ülke gezmek cabası. Ancak bu ülkeleri gezerken *hastalanmamaya* da dikkat etmek gerekiyor. Zira Ülkemiz ile gezdiğimiz ülke arasındaki *ikili sözleşme, ani rahatsızlıklarımızda* cebimizden çıkacak parayı da belirliyor.

Ülkemiz ile 35 ülkenin ikili sosyal güvenlik sözleşmesi var ve bunlardan 34 tanesi yürürlükte, bir tanesinin de eli kulağında. Bu sözleşmelerle iş kazası, meslek hastalığı ve emeklilik gibi konular düzenleniyor. Bununla birlikte sağlanacak *sağlık yardımları* da elbette. Sağlık yardımları dediysek hepsi değil, *acil kapsamda* yer alanlardan bahsediyoruz.

Sağlık yardımları da her Türk için aynı olmayabiliyor. Şöyle ki *memur, işçi, esnaf* için farklı uygulama görülebiliyor.

Avrupa'da küçük bir tur için *Ali (memur)* ile *Ayşe (işçi)* ülkemizle ikili sözleşme yapmış olan *İsviçre, Almanya ve Hollanda*'ya turist olarak gitmek istiyorlar.

Yanlarında küçük *kızları Umay* da var, Türkiye’de 4/c *memur babası Ali’den sağlık yardımı* alıyor.

İsviçre’den başlıyorlar tura. Küçük kız birden rahatsızlanıyor, hastaneye götürmek gerekiyor. Tabi İsviçre ile sağlık konusunda anlaşma olmayınca *acil dahil hiçbir hizmeti* ücret ödemededen alamıyor. Mecbur sağlık hizmetlerini ödemek gerekiyor.

Küçük kız iyileşince *Almanya* geçiyor ailemiz. Tabi ellerinde çalıştıkları yerdeki SGK ünitesinden aldıkları *A/T11*² belgeleri ile. Bu sefer Ayşe Hanım rahatsızlanıyor. Acilden giriş yapılıyor, bu aşamada Alman Hastalık Kasasına A/T11 belgesi sunulmuş *Alman hekim de acildir oluru* vermiş olacak elbette.

Almanya’dan sonra *Hollanda*’ya geçiyor aile. Bu sefer memur *Ahmet Bey* hastalanıyor. Gidiyorlar acil’e, Ayşe Hanım’da SGK’dan aldığı *TUR/N* belgesi³ var, Ahmet Bey memur olduğu için kapsamda değil. Kızımız hastalansa o da babadan sigortalı, ona da acil bile yok. Zira *Hollanda sadece Türkiye’de 4/1-a (SSK)* kapsamında olanlara acil hizmeti sunuyor. Hal böyle olunca turist olarak gittiğimiz her ülke başka bir şart koşuyor.

² Almanya Sözleşmesi gereği ilgili SGK ünitesinden alınacak belge

³ Hollanda Sözleşmesi gereği işçilerin SGK ünitesinden alınacağı belge

Hülasa, dünyayı dolaşım tamam da; sağlık da önemli...

ÜLKELER	İmza Tarihi	Yürürlük Tarihi	Kapsam GSS (Sigortalı)		
			4-1/a İşçi	4-1/b Bağkur	4-1/c Memur
1) İNGİLTERE	9.09.1959	1.06.1961	-	-	-
2) ALMANYA	30.04.1964	1.11.1965	√	√	√
3) HOLLANDA	5.04.1966	1.02.1968	√	-	-
4) BELÇİKA	4.07.1966	1.05.1968	√	√	√
5) AVUSTURYA	12.10.1966	1.10.1969	√	-	-
6) İSVİÇRE	1.05.1969	1.01.1972	-	-	-
7) FRANSA	20.01.1972	1.08.1973	√	-	-
8) DANİMARKA	22.01.1976	1.02.1978	-	-	-
9) LİBYA	20.03.1976	1.10.1976	-	-	-
10) İSVEÇ	30.06.1978	1.05.1981	-	-	-
11) NORVEÇ	20.07.1978	1.06.1981	-	-	-
12) KKTC	9.03.1987	1.12.1988	√	√	√
13) KANADA	19.06.1998	1.01.2005	-	-	-
14) MAKE- DONYA	6.07.1998	1.07.2000	√	-	-
15) ARNAVUT- LUK	15.07.1998	1.02.2005	√	-	-
16) AZERBAY- CAN	17.07.1998	9.08.2001	√	-	-
17) GÜRCİSTAN	11.12.1998	20.11.2003	-	-	-
18) ROMANYA	6.07.1999	1.03.2003	√	-	-
19) KEBEK	21.11.2000	1.01.2005	-	-	-
20) BOSNA-HER- SEK	27.05.2003	1.09.2004	√	-	-
21) ÇEK CUMH.	2.10.2003	1.01.2005	√	-	-
22) LÜKSEM- BURG	20.11.2003	1.06.2006	√	-	-
23) HIRVATİS- TAN	12.06.2006	1.06.2012	√	-	-

24) SLOVAKYA	25.01.2007	1.07.2013	-	-	-
25) SIRBİSTAN	26.10.2009	1.12.2013	√	-	-
26) İTALYA	8.05.2012	1.08.2015	√	√	√
27) KORE	1.08.2012	1.06.2015	-	-	-
28) KARADAĞ	15.03.2012	1.12.2015	√	√	√
29) TUNUS	28.05.2013	1.04.2018	√	√	√
30) MACARİS-TAN	24.02.2015	1.04.2018	√	√	√
31) MOLDOVA	5.05.2017	1.06.2020	-	-	-
32)KIRGIZİSTAN	9.04.2018	1.11.2020	-	-	-
33)MOĞOLİSTAN	7.03.2018	1.03.2021	-	-	-
34) İRAN	16.04.2016	Onayda	-	-	-
35)POLONYA	17.10.2017	01.06.2021	√	√	√

(13 Eylül 2021)

Doğum Borçlanması da Emekliliği Geri Çekebilir!

Sosyal güvenlik hukukunda **borçlanma**, sigortalıların prim olmayan süreler için SGK'ya ödeme yaparak boşlukları doldurmaları anlamına gelir. Bir nevi **gün satın alma** işlemidir.

Elbette bütün boş sürelerin doldurulması mümkün değildir. Sadece **kanunda açıkça sayılan** askerlik, yurtdışı çalışmaları, seçim izinleri ve **doğum gibi** süreleri **borçlanma imkanı** bulunmaktadır. Bu borçlanmaların da hepsi aynı etkiyi doğurmaz.

Hangi borçlanmaların sigorta başlangıcını geriye çekeceği bellidir. Örneğin sigortalı olmadan önce **askere giden erkekler** borçlanma yaparak sigorta başlangıçlarını **geriye çekebilirler**. Bu işlemle emeklilik yaşını da erken tarihe alabilirler. Sigortalı olmadan önce doğum yapan kadınlar ise sigortalı olmadan önceki doğumlarını borçlanamazlar, yani **sigorta başlangıçlarını** daha erkene **aldıramazlar**.

Sigortalıların emekli olacakları **yaş her zaman ilk işe girişlerine göre belirlenmez**. Sigortalının **statüsüne göre** emekli olacağı **yaşın hesabı farklı** yapılır. **2002**

yılından önce sigortalı olan kişilerin emeklilik yaşlarının belirlenmesinde statüleri dikkate alınır.

SSK'ya (4/1-a) tabi olan sigortalıların emeklilik yaşı 23 Mayıs 2002 tarihindeki tabloya göre ilk işe girdikleri tarihe göre belirlenir. Kadın sigortalılar için doğum borçlanması sigorta başlangıcını geri çekmediği için emeklilik yaşı etkilenmez.

T.C. Emekli Sandığı (4/1-c) ve **Bağ-Kur** (4/1-b) sigortalıları için ise durum **çok farklıdır**. Çünkü Emekli Sandığı emeklilik yaş tespitinde **15 Haziran 2002** tarihindeki **toplam hizmete**, Bağ-Kur'da ise **1 Haziran 2002** tarihindeki **toplam hizmete** bakılarak yaş belirlenir. Yani kişinin ne zaman Emekli Sandığı ya da Bağ-Kur'a tabi olduğunun hiçbir önemi yoktur. Önemli olan bu tarihlerdeki toplam hizmet süreleridir.

SSK'lı kadınlar doğum borçlanması yaparak yaşlarını geri çekemeseler de, **Emekli Sandığı ve Bağ-Kur**'a tabi kadın sigortalılar Haziran 2002'den önce yaptıkları doğumları borçlanarak **daha erken emekli** olabilirler!

(20 Eylül 2021)

Sigorta Prim Borçlarından Kişilerin Sorumlulukları: Türk Ticaret Kanunu ve SGK Uygulaması

Sosyal Güvenlik Kurumuna **borcu olan** kişilerin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre sorumlulukları doğabilir.

Sosyal Güvenlik, hayatımızın **her** alanında var. Öyle ki Sosyal Güvenlik Kurumu **84 milyona** hitap eden bir kurum. **Emekli** aylığından **sağlık** yardımına, iş kazasından prim **teşvikine** birçok alanda hizmet veren bir Kurum.

Hal böyle olunca Anayasa Hukukundan idare **hukukuna**, medeni hukuktan borçlar **hukukuna** çok sayıda hukuk dalı Sosyal Güvenlik alanına dahil oluyor.

Sosyal Güvenlik Kurumunun yaptığı işler arasında **bir tanesi** var ki; **az önce** bahsettiğimiz emekli aylığının ödenebilmesi ve sağlık yardımı yapabilmesi için, ona ihtiyacı duyuluyor..

Prim toplamak! SGK'nın diğer işlerini yapabilmesi için **prim** toplaması gerekiyor. Primlerin ödenmemesi halinde, **İcra-İflas** hükümleri ile 6183 sayılı **Amme Alacaklarının** Tahsili Usulü Hakkında **Kanun** gündeme geliyor.

Sigortalı çalıştıranlar, esnaflık yapanlar, ticaretle uğraşanlar ve işverenler **SGK'ya, her ay prim ödemekle yükümlüdür.** Primlerin ödenmemesi halinde ise kamu alacağının takip süreçleri başlar. Çünkü SGK, bir **kamu** idaresidir.

Süresi içinde **ödenmeyen** sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası **primleri**, işsizlik sigortası primleri, idarî para cezaları, gecikme **zamları**, katılım payları Kurum **alacağına** dönüşür ve bu alacakların tahsilinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında **Kanun** maddeleri uygulanır.

Kamu alacaklarının **tahsili** kanunu SGK'ya borcu olan kişilerin **sorumluluğunu** belirliyor.

Kurumun sigorta **primleri** ve diğer **alacakları** haklı bir sebep olmaksızın bu Kanunda belirtilen sürelerde ödenmez **ise**;

- Kamu idarelerinin tahakkuk işlemlerini yürüten **kamu görevlileri**,
- Şirket **yönetim kurulu** üyeleri de dahil olmak üzere **üst düzeydeki** yöneticiler
- Veya bu yöneticilerin **yetki verdiği** kişiler ile yine bu kişilerin **kanuni** temsilcileri
- Kuruma karşı

- İşverenleri ile birlikte müştereken ve **müteselsilen** sorumlu tutulur.

Diğer bir deyişle şirket sahibinin Kamuya borcuyla yöneticinin Kamuya borcu aynı hale gelir.

Hangi yöneticinin kamu alacağından sorumlu tutulup tutulmayacağı Ticaret hukukunun konusuna giriyor. Türk Ticaret Kanunumuz, ticaret hukukunun **temel** mevzuatıdır. Ticaretle ilgili başka kanunlardan daha genel bir **kanundur**.

Ticaret hukukunda temel kavramlar vardır. Ticari işletme, esnaf işletmesi; İŞYERİNİ temsil eden kavramlardır.

Tacir, ticari temsilci ve ticari vekil ise İŞVERENİ temsil eden kavramlardır.

Kanuna göre Ticari işletme; esnaf işletmesini için belirlenen sınırı aşan düzeyde gelir etmek isteyen işletmedir. Ticari işletme devamlı ve bağımsızdır. Ancak esnaf işletmesini **aşmalıdır**.

Esnaf işletmesi ise gezici veya sabit bir **dükkan**da para sermayesinden daha çok **beden** faaliyetiyle gelir eder. Dolayısıyla ticari işletme esnaf faaliyetini **aşmış** olmalıdır.

Esnaf işletmesini esnafın **kendisi** yürütür. Ticari işletmeleri ise; **sahipleri** ve **yöneticileri** yürütür. Tabii ticari işletme büyüdükçe çok sayıda kişiye yetki verilir.

Bu kişilerin başında TACİRLER gelir. Tacir, bir işletmeyi kısmen de olsa, kendi adına işleten kişidir. İşletme açtığını halka duyurursa da tacirdir.

Ticari temsilci ve ticari vekiller ise TACİRLer tarafından **atanan** kişilerdir. Yani şirketin **sahibi** değildir. **Payları** yoktur.

Ticaret hukukunda tacir yardımcısı olarak anılan ticari **temsilci** ve ticari **vekil** arasında yetki bakımından **fark** vardır.

Ticari **temsilci**, bir işletmenin her türlü yönetim ve işletmeleri için TACİR tarafından **atanması** yani görevlendirilmesidir.

Ticari **vekilin** de yetkileri vardır ancak daha sınırlıdır. Kendisine verilen yetkilere göre hareket eder.

Şirketler, **şahıs** şirketi ve **sermaye** şirketi olarak ikiye ayrılır.

Kolektif ve komandit şirketler **şahıs**, anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ise **sermaye** şirketleridir.

Şahıs şirketleri kendi içinde, **kolektif** ve **komandit** şirket diye ayrılır.

Kollektif şirketlerde şirketin tüzel kişiliği vardır. Şirketin **müdürü** bulunur.

Şirketin tüzel kişiliği ve şirketin **müdürü** şirketin Kamuya borçlarından dolayı **1. DERECE**den *SINIRSIZ* sorumludur.

Kollektif şirketin **yönetici olmayan** ortakları ise **2. DERECE**den sorumludur. Sorumluluk ikincil de olsa *SINIRSIZ*dır.

Başka bir şahıs şirketi olan Komandite şirkette ise **yönetimi** üstlenen kişiler ile sadece **para** sermayesi kovan kişilerin durumu farklıdır.

Para sermayesi kovan KOMANDİTER ortaklar şirkette yönetici **olamazlar**, kişisel **emek** ve **itibarlarını** sermaye olarak koyamazlar. Bu kişiler, kamuya olan şirket borçlarından *SINIRLI* şekilde **sorumlu** tutulurlar

Şirket yöneticisi olabilen KOMANDİTE ortaklar kişisel emek ve itibarlarını sermaye olarak **koyabilirler**. Bu ortaklar şirketin kamuya olan **tüm borçlarından SINIRSIZ** şekilde sorumludurlar.

Sermaye şirketlerinin **başında** Anonim şirket gelir. **Öyle** önemlidir ki, şirketteki pay sahiplerinin kendi kişiliklerinden **bağımsız** hale geldiği için **Anonim** adı verilmiştir. Şirketin hukuki kişiliği sahiplerinden **önce** gelir.

Anonim şirkette yönetim kurulu **önemli** bir organdır. Bu nedenle payları **ne olursa olsun** yönetim kurulu üyeleri şirketin kamuya olan borçlarının **tamamından** sorumludur.

Yönetim kurulu üyesi **olmayan**, Anonim şirket ortakları ise SGK'ya olan prim **borçlarından** şirkete koydukları **sermaye** kadar sorumludur.

Limited şirket diğer bir **sermaye** şirkettir. Bu şirkette de şirket **müdürü** bulunur. Limited şirketin tüzel kişiliği ve şirket MÜDÜRÜ kamuya ait şirket borçlarından **sorumludur**.

SGK'nın alacağı tahsil **edilemezse** veya tahsil edilemeyeceği düşünülürse Limited şirket ortakları, **hisseleri** oranında kamu borcundan sorumlu tutulur.

Az önce saydığımız ticari işletmelerin dışında da **parasal** faaliyeti olan kuruluşlar vardır.

Ticaret kanununa tabi **olmayan** adi şirketler, işletme kuran dernekler vakıflar...

Sportif faaliyet gösteren **kulüpler** ve belli bir işi gerçekleştirmeyi amaçlayan **kooperatiflerin** de SGK'ya prim borcu olabilir.

Bu durumda andığımız kuruluşların üst **yöneticileri** kamuya yani SGK'ya olan borçlardan sorumlu tutulmaktadır.

Bu bakımdan ticaret hukuku ve kamu alacaklarının tahsili hukuku yönüyle **tacirlerin, ticari temsilcilerin ve ticari vekillerin**, sahibi oldukları ya da **çalıştıkları** şirketlerin kamuya borçlarından dolayı sorumlulukları doğabilmektedir.

Bu sorumluluk **vefat** halinde, mirasçılara **devretmektedir**.

Borçlunun ölümü halinde, kamuya olan borç **mirası reddetmeyen**, yasal ve iradi mirasçılara geçer. Vefattan önce başlayan işlemler ise **devam** eder.

Miras **kabul** edilmişse; sorumluluk **5 yıl**, tüm mirasçılar için **ortaktır**. Beş yılın sonunda her mirasçı, **kendi payıyla** sorumlu tutulur.

Cezaların şahsiliği ilkesi nedeniyle, SGK'ya olan İdari Para Cezalarında **mirasçılar** sorumlu tutulamaz.

(23 Eylül 2021)

Avukatın Vekâlet Ücreti Sigorta Primine Dâhil mi?

Ülkemizde 2020 yılı sonu itibariyle yaklaşık 78 bin erkek, 66 bin kadın avukat bulunuyor. 2020 Ağustos ayında stajyer avukat olan 25 bini de eklersek **170 bin** civarında **avukatlık ruhsatına sahip** kişi var.

Avukatların yaklaşık **beşte biri⁴**, **kamu idarelerinin** vekaletini üstleniyor. Tabi bu kişiler içinde **5434** sayılı Emekli Sandığına tabi kadrolu avukatlar, **5510** sayılı kanuna tabi **kadrolu** avukatlar, **5510** sayılı kanuna tabi **sözleşmeli** avukatlar ile kendi nam ve hesabına çalışan **Bağ-Kurlu** avukatlar var.

Her avukatın sosyal güvenlik statüsüne göre farklı prim kesiliyor. Örneğin 3.000 ekgöstergeli 1. Derece kadrolu 5434 **Emekli Sandığına** tabi bütün avukatlar için **aynı matrah** esas alınıyor. Sosyal güvenlik kesintisi değişmiyor. Kendi nam ve hesabına Bağ-Kur'lu olarak çalışan ve sözleşme ile **Kurum ve Kuruluşların⁵** davalarına bakan avukatlar da kendi primlerini **asgari ücretten az** olmamak üzere belirliyor. Bir de **2008**

⁴ Türkiye Barolar Birliği ve Devlet Personel Başkanlığı verilerine göre.

⁵ Belediyeler, Üniversiteler, SGK, Maliye gibi çok sayıda kurum ve kuruluş

Ekim ayı sonrası **memur olan** avukatlar ile işçi statüsünde çalışan avukatlar var ki bunların sigorta primlerini **işveren 80. maddeye göre belirliyor.**

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 80 inci maddesi 2008 ekim sonrası memurların ve SSK statüsünde olanların brüt kazançlarından yapılacak sigorta primini belirliyor. Bu kesintiye prime esas kazanç adı veriliyor. Prime esas kazanç üzerinden Ekim 2008 sonrası memurlar ve SSK'lı kamu görevlilerinden **%15** lik bir kesinti yapıyor. Yani **10.000 TL'ye 1.500 TL** sosyal güvenlik kesintisi.

Kamu ile çalışan avukatların sosyal güvenlik kesintileri **statülerine** göre değişiyor. Elbette aldıkları vekalet ücretleri de.

Vekalet ücreti, temsil yetkisine sahip ve **avukatlık** sıfatını taşıyan kişinin davanın kazanılması sonucu davayı kaybeden taraftan alması gereken **yargılama ücretini** ifade ediyor. Dolayısıyla işveren tarafından ödenen bir ücret değil. Mahkeme hükmü olarak hukuk alemine doğuyor ve **davayı kaybeden** tarafından ödeniyor.

Kamu kurum ve kuruluşları kazandıkları davalarda ortaya çıkan vekalet ücretlerini belli usullerle dağıtırlar. Bu usul genellikle vekalet ücretinin **%70** tutarında ve belli bir göstergelyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Bu sayede **kamu** adına hareket eden **avukatlar** için **ek bir gelir** oluşur.

Oluşan ek gelir, **gelir vergisi** kanununa göre vergilendirilmektedir. Peki sosyal güvenlik bakımından avukatın **vekalet** ücreti **prime esas kazanca** dahil edilebilir mi?

Bu konuda birden çok uygulama vardır. Yani kamu avukatlığı nedeniyle vekalet ücretlerinden gelir elde eden kişinin sosyal güvenlik statüsüne göre değişmektedir.

Kurum avukatının **5434** sayılı Emekli Sandığına tabi olması durumunda **herhangi bir kesinti** yapılmamaktadır.

Kurum avukatının SSK kapsamında istihdam edilmesi halinde ise prime esas kazançları düzenleyen 5510 sayılı Kanunun 80. maddesinde sayılan **unsurlar** arasında yer almasa da **istisnalar** arasında da yer almadığı için kesinti yapılması söz konusu olabiliyor. Yani konu iyice karmaşıklaşıyor.

Kendi nam ve hesabına çalışıp Kurumlarla **fatura** mukabili yahut **sözleşme** karşılığında anlaşma imzalayanları bu husus hiç etkilemiyor. Onlar prime esas kazançlarını **kendileri** belirliyor.

(28 Eylül 2021)

Benim Kız Evlenirse; Aylık Bana Döner mi?

Ülkemizde eşinin vefatının ardından çocuklarıyla birlikte aylık alan çok sayıda kişi var. Vefat eden kişinin eşi yeniden evlenene kadar aylık hakkı devam ediyor. Çocukların aylıkları ise çeşitli durum değişikliklerine göre kesilebiliyor.

Erkek çocuklar; **18** yaşına kadar, **lise** ve dengi öğrenim görüyorlarsa **20**, **yükseköğretimde** iseler **25** yaşına kadar aylık alabiliyor. Kız çocuklarında yaşla ilgili bir düzenleme bulunmuyor. Çalışmadıkları veya **evlenmedikleri** sürece anne babalarından aylık alabiliyorlar.

Kız çocuklarının aylıklarının kesilip kesilmeyeceği SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı uygulamalarında da farklılık gösteriyor. **SSK veya Bağ-Kur** emeklisi anne babasından ölüm aylığı alan kız çocuklarının çalışma türü ne olursa olsun **aylıkları kesiliyor**. **Emekli Sandığında** ise **memur olmaları** halinde aylık kesiliyor, SSK veya Bağ-Kurlu olmaları halinde aylık devam ediyor.

Evlilik kız çocuklarının aylıklarının kesilmesinde ortak durum değişikliği. Evlenen kız çocuğunun aylığı

kesiliyor. Fakat her durumda kesilen aylıklar **anneye aktarılmıyor**.

Ölüm aylıkları paylaştırılırken çalışmayan/emekli olmayan eşlerden aylık alan çocuğu olmayanlara **%75 oranında** aylık bağlanıyor. Şayet aylık alan eş, çalışıyorsa veya emekli ise **aylık oranı %50 üzerine çıkamıyor**.

SSK'lı kız çocuğunun evlenmesi ile Emekli Sandığı kızın evlenmesi de bir değil. SSK'lı kız evlenirse aldığı **aylıkların 24 katı** çeyiz parası olarak ödeniyor. Annesinin aylıkları da 24 ay **artırılmıyor**. Emekli Sandığı emeklisinin kızının evlenmesi halinde aldığı **aylıkların 12 katı** evlenme ikramiyesi olarak ödeniyor. Annesi memur değilse aylığın bir kısmı aktarılıyor. Artırım için 12 ay beklenmiyor.

“Kız çocuğu evlenirse aldığı aylık annesine aktarılır mı?” sorusunun cevabı, ölenin, eşinin, kızının ve hatta **evlendiği kişinin**⁶ durumuna göre değişiyor. Dolayısıyla her kız evlendiğinde annesinin aylığı artmaya-biliyor.

⁶ Emekli Sandığı kız yetimi harp malulü ile evlenirse aylıkları kesilmemektedir.

(30 Eylül 2021)

Açıköğretim Deyip Geçme; Oku Sen Evladım!

Üniversite sonuçları açıklandı, kayıtlar da başladı. Sınava giren her gencin istediği olmadı elbette. İsteddiği yeri kazanan da oldu, istemediği halde giden de.

Bizim konumuz yerleşenler değil. Sınav sonucuna göre çeşitli sebeplerle *yerleşmeyen/yerleşemeyen yetim erkek* çocuklar. *On binlerce* 18-25 yaş arası erkek çocuktan söz ediyoruz.

Sosyal güvenlik sistemimizde kız çocuklarının anne babasından aylık almasında şart çalışmaması ve bekar olması. Erkek çocuklarında ise *eğitim durumu* yetim aylığı almasını belirliyor.

Erkek çocuklar *18* yaşını tamamlayana kadar her hangi bir şart olmaksızın yetim aylığı alabiliyor. *Lise* ve dengi eğitim görenler ise *20* yaşına kadar aylık alabiliyor. *Yükseköğrenim* gören *yetim erkek* çocuklar *25* yaşını tamamlayıncaya kadar aylık alabiliyor.

Bu nedenle anne babasının vefatından sonra aylık bağlanan erkek çocuklarının aylıkları *yükseköğrenim okumalarına bağlı* oluyor.

Gönül ister elbette, yetim erkek çocuğu işsizse **25 yaşına kadar aylık alsın!**

Kanun okuma şartı getiriyor. Aylığın devam etsin istiyorsan istediğin yeri kazanmasan da açıköğretim yazmakta fayda var.

Tabi bir de 18 inde üniversiteyi kazanıp **22 sinde bitirenler** var, onlar da **son sınıfta** açıköğretimden bir bölüm yazıp üç dört sene daha iş buluna kadar anne babalarından **aylık alabilirler.**

(4 Ekim 2021)

Niye Öyle Diyorsunuz ki; Bağ-Kur'un da Avantajları Var!

SSK emeklisi mi Bağ-Kur emeklisi mi sorusuna evlilik programlarında bile **SSK** diye cevap veriliyor. Çünkü genel **algımız** SSK'lı olmanın Bağ-Kurdan daha **avantajlı** olduğu yönünde.

Sigorta türleri içinde SSK (4/1-a) diğer sigortalılıklara göre yaş ve prim günü bakımından **daha esnek** bir yapıya sahip. Bir de Bağ-Kur aylığı ile SSK aylığı arasındaki farkı düşününce **SSK hep karlı** gibi geliyor.

Emeklilik yaşının kademeli olarak değiştiği **1999 yılı öncesi** için SSK genel olarak avantajlı ama 8 Eylül 1999 - 30 Nisan 2008 tarihleri arasında **ilk kez** sigorta girişi olan ileri yaştaki sigortalılar için **Bağ-Kur** çok daha **avantajlı** olabiliyor.

8 Eylül **1999** – 30 Nisan **2008** tarihleri arasında ilk kez sigortalı olan bir **kadını** ele alalım. İleri yaşında **ilk kez** sigortalı olmuş olabilir. Bu sigortalının **SSK şartları** ile emekli olabilmesi için iki seçenek bulunuyor.

İlk seçenek, **7.000** prim günü (**fiilen 19,5 yıl sigortalı çalışma**) ile sigortalılık süresi aranmaksızın 58 yaşında emekli olmak. İkinci seçenek ise **4.500 prim** (fiilen 12,5 yıl sigortalı çalışma) günü ve sigorta girişinin

üzerinden **25 yıl** geçtikten sonra 58 yaşında emekli olmak. Çünkü 4.500 günle emeklilik için sigorta girişinin 25 yıl önce olması şartı var.

Anılan tarihlerde ilk sigortalı olanlardan Bağ-Kur'dan emekli olmak isteyenler için aynı kadın sigortalı için de iki seçenek bulunuyor.

İlk seçenek, 9.000 primi günü (**fıilen 25 yıl sigortalı çalışma**) ile 58 yaşında emekli olmak. İkinci seçenek ise **5.400 prim** (15 yıl sigortalı çalışma) günü 60 yaşında emekli olmak.

Hal böyle olunca, 2006 yılında 45 yaşındayken (**1961 doğumlu**) ilk kez sigortalı olan bir kadın 60 yaşında **Bağ-Kur**'dan 15 yıllık primle **2021 yılında** emekli olabiliyor.

Aynı kadın **SSK**'dan emekli olmak isterse 2006 yılında ilk girişi olduğu için **25 yıllık** sigortalılık süresi nedeniyle **2031** yılını beklemek **zorunda kalıyor**.

(7 Ekim 2021)

Kim Kaç Yerden Maaş Alıyormuş; Bize Ne...

Düğün, cenaze, altın günü gibi bir araya gelinen ortamların vazgeçilmez konusudur, kimin **kaç yerden maaş** aldığı. Konular bittiğinde falancanın hem babasından hem kocasından aylık aldığı, acaba kendisinin veya annesinin de böyle bir hakkının olup olmadığı konuşulur.

Öncelikle ister çalışsın ister emekli olsun hatta SGK'nın önünden bile geçmesin herkesin eşinden⁷ dolayı ölüm aylığı hakkı bulunur. Burada **kadın erkek ayırımı** da yoktur.

Yaşları ne olursa olsun **kız çocukları** için ise durum farklılaşır. Eşlerinin yanı sıra bir de anne babalarından aylık alma imkanları olabilir. **Bekar/dul** kız çocuğu çalışmıyorsa ve kendisi de emekli değilse **birden çok aylık alma** imkanı daha da artar.

Vefat eden eşinden **aylık alan** kız çocuklarının anne babalarından da aylık alabilmeleri ölen kişilerin sigortalılık **statüleri** ve **ölüm tarihlerine** göre değişir.

⁷ Ölen kişinin SSK için 900 gün 5 yıl sigorta, Em-San ve Bağkur için 5 yıl sigortalılık süresi aranır.

Kız çocuğunun hem eşinden hem anne babasından aylık alabilmesi için **ilk koşul** farklı sigortalılık **statüsü**dür. Burada en avantajlı kadınlar, **Emekli Sandığı emeklisi anne/babası** olanlardır. Bu kişiler, kendileri ve vefat eden eşleri memur değilse **3 maaş** birden alabilirler.

Örneğin kendisi serbest meslek mensubu Bağ-Kur emeklisi bir kadın, **kendi** emekliliğinden dolayı **2.500 TL⁸**, vefat eden **SSK'lı eşinden** dolayı **3.000 TL⁹** ve vefat eden **subay/akademisyen/bürokrat babasından** dolayı **4.000 TL¹⁰** aylık alabilir.

Birden çok aylıkta **ikinci koşul** ölüm tarihleridir. Ölen anne/baba Bağ-Kur'lu ise Ekim 2000 öncesi mi öldü, **Ekim 2000 – Ağustos 2001** arası mı öldü, **Ağustos 2001 – Ağustos 2003** arası mı öldü yoksa **Ağustos 2003 – Ekim 2008** arası mı öldü sorularının cevabı önemlidir. Bir de **Aralık 2017** döneminden önce anne babadan aylık alıp almadığı, bundan sonra aylık alıp alamayacağını belirler.

Örneğin sigortalı **olmayan** ve **kendi çalışmalarından** dolayı **gelir/aylık** almayan bir kadın, 2008 Ekim'den önce ölen Bağ-Kur'lu babası ve Emekli San-

⁸ Ortalama prim yatırılması durumunda

⁹ Yüksek prim yatırılması durumunda

¹⁰ Aylıkta başka kimsenin olmaması durumunda.

dığı'na tabi eşinden ölüm aylığı alabilir. Kendisi sigortalı iken iş kazası geçirip 300 TL sürekli ***iş göremezlik geliri*** bağlanan kadın ise SSK'lı veya Bağ-Kur'lu babasından ***aylık alamaz!***

Karmaşanın sebebine gelince, 2008 Ekim öncesi var olan sosyal güvenlik kurumları tüm düzenlemeleri kendi yapılarına göre belirlemiş. ***SSK Bağ-Kur'u, Bağ-Kur SSK'ya, Emekli Sandığı ise hiçbirini önemsememiş.***

(11 Ekim 2021)

Hizmet Tespit Davalarında Vergi Kaybı Ne Olacak?

Kayıtdışı istihdam ülkenin büyük bir sorunu. Kayıtdışılık denince ilk akla gelen sigortasız çalıştırma oluyor. Ancak kayıtdışılık kendi içinde **üç sebebe** dayanabiliyor.

İşçi için **hiç sigorta** bildirimının yapılmaması kayıtdışılığın ilk sebebi. **Eksik gün**¹¹ ve **eksik kazanç**¹² bildirilmesi ise çok gündeme gelmeyen diğer iki sebep.

Kayıtdışı istihdamın olması için ya işveren işçisi için hiç bildirim yapmayacak ya günlerini eksik bildirecek ya da kazancı düşük gösterecek.

İşçinin bu durumu düzeltebilmesi içinse işyerinin bulunduğu yerdeki **iş mahkemesine hizmet tespit davası** açması gerekiyor. Kanun gereği, SGK bu davada **fer'i müdahil**¹³ olduğundan işçi aynı zamanda SGK'ya da dava açmış oluyor.

İşçinin davayı kazanması durumunda günleri ya da kazançları **SGK tarafından düzeltiliyor**. Ortaya çıkan

¹¹ Ay içinde 30 günden eksik bildirim.

¹² Brüt ücretin daha düşük gösterilmesi.

¹³ HMK md. 66; Davalı ile birlikte hukuki yararı bulunan taraf, davalı yardımcısı

prim alacağı **10 yıllık zamanaşımını** aşmamışsa cezaları ve zamlarıyla birlikte **işverenden tahsil** ediliyor.

Hizmet tespit davasında, herhangi bir **hizmetin veya kazancın varlığı** tespit ediliyor. Böyle bir durumda işçinin sosyal güvenlik hakkı dışında bir de **işçilik alacağı** doğmuş oluyor. İşçilik alacağını işçi, davadan bağımsız almış ya da almamış olabilir ancak bu tutardan **gelir vergisi** kesilmesi gerekiyor.

Buraya kadar her şey tamam. Fakat **Maliye**'nin hizmet tespit davalarından haberi olmuyor. Hal böyle olunca hizmet tespit davalarında günler ve kazançlar işleniyor, vergilerse **unutuluyor**.

(18 Ekim 2021)

Mirası Reddedenlere Aylık Bağlanır mı?

Mirasın reddi medeni hukukun konuları arasındadır. Ölen kişinin mirasçılarının muristen gelen tüm ***hak ve borçları reddetmesi*** anlamını taşır. Bu durumda mirası reddeden mirasçı yokmuş gibi işlemlere devam edilir.

Mirasın reddi ölüm tarihinden itibaren ***en geç üç ay*** içerisinde ***Asliye Hukuk*** Mahkemesine yapılabilir. Ölen kişinin yeterli hizmet süresi ve prim gününün¹⁴ olması halinde ***mirası reddetmiş olsalar bile*** ölenin hak sahiplerine ölüm ***aylığı bağlanmaktadır***.

Ayrıca aylık bağlanacak kişi, kendisinden aylık bağlanan kişiyi ***öldürmüş olsa bile*** mahkeme kararı ***kesinleşene kadar*** aylık almaya devam eder.

¹⁴ SSK için 5 yıllık sigortalılık süresi 900 prim günü, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur için 5 yıl hizmet.

(25 Ekim 2021)

Deneme Süresinde Sigorta Zorunlu mudur?

Deneme süreli iş sözleşmesi işçi ile işveren arasında işe uyum ve işçiye güven ilkeleri sonucu **ihbar** tazminatı ödenmeksizin **işten ayrılmayı/işten çıkarılmayı** mümkün kılan iş sözleşmeleridir. Deneme süresi iş sözleşmelerinde **iki ay** olarak belirlenebilir. Bu süre toplu iş sözleşmelerinde ise **en çok dört** aydır ve **uzatılmaz**.

Sigortalılık ise türü ve niteliği ne olursa olsun **hizmet akdine** tabi çalışmayı gerektirecek işlerin kural olarak bir gün öncesinden¹⁵ Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmesidir. Bu nedenle sigortalılık hizmet akdinin deneme süreli olup olmamasından bağımsızdır.

Dolayısıyla 2 aylık deneme süresinde işverenlerin sigorta yapması **zorunlu**dur. Kurumsal eğitim, işe alıştırma gibi **her ne ad altında olursa olsun** hizmet akdi kurulan dönemler için de sigorta yapılması gerekmektedir.

Aksi durumda işverenler fiilin niteliği ve tekrarlanmasına göre **idari para cezaları**yla karşılaşır ve ödenmiş olan teşvikler **borç** çıkarılır.

¹⁵ İnşaat, tarım ve balıkçılık sektörlerinde aynı gün bildirim yapılabilir. Yeni açılan işyerlerinde ise süre bir aydır.

(28 Ekim 2021)

Üç Aylıklar Geri Alınır mı?

Emekli aylıkları Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından *her ay peşin* olarak ödenmektedir. Bu ödemelerden herhangi bir vergi kesintisi de yapılmaz.

2008 yılı Ekim ayından önce emekli olan memurlardan *bir bölümü* ise aylıklarını üçer aylık dönemde peşin almaktadır.

Peşin ödenen aylıklar hak edildiği için bu kişilerin ölümleri halinde ödenmiş tutarlar *geri istenmez*. Örneğin *1 Ekimde* (Ekim-Kasım-Aralık) üç aylık maaşını peşin alan bir kişinin *2 Ekimde ölmesi* halinde Aralık ve Ocak aylıkları geri istenmeyecektir.

Vefat eden kişinin dul ve yetimleri ise ölümü izleyen aybaşından itibaren aylığa hak kazanmaktadırlar. Yani hak sahiplerinin başvurmaları halinde *Aralık ayından itibaren* kendilerine *aylık* bağlanması mümkündür.

Aylıklarını üçer aylık dönemler halinde almakta iken vefat eden kişinin daire başkanı, uzman, müfettiş veya genel müdür, albay, profesör gibi *makam, görev veya temsil tazminatı* alan görevlerden emekli olması

durumunda aylığına eklenen tazminatlar¹⁶ ***dul ve yetimlerden istenmektedir.***

Yukarıdaki örnekte olduğu gibi aylıklarını üçer aylık dönemler halinde alan bir müfettişin¹⁷, 2 Ekimde vefat etmesi halinde peşin ödenen aylıkların iadesi istenmeyecektir. Ancak Kasım ve Aralık aylarında hayatta olmadığı için 20.000 gösterge¹⁸ tutarındaki **3.595,94 TL** makam ve görev tazminatı ***borç*** çıkarılacaktır.

¹⁶ Bu tazminatlar faturası karşılığında Hazineden karşılanmaktadır.

¹⁷ 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığına tabi kariyer müfettiş ve uzmanlar emekli aylıklarına ek olarak 2.000 makam ve 8.000 görev olmak üzere 10.000 gösterge tutarında tazminat almaktadır.

¹⁸ 2021 yılı Temmuz-Aralık dönemi için 0,179797 TL

(1 Kasım 2021)

Evli Çocuklara Aylık Bağlanır mı?

Çalışmakta iken veya emekli aylığı bağlandıktan sonra ölen kişilerin yakınları sigortalının statüsü ve hizmet süresine göre aylık ve benzeri haklara sahip olabilmektedirler.

Ölen kişiden dolayı sağlanan en önemli hak ölüm aylığıdır. Ölüm aylığı bağlanabilmesi için SSK sigortalılarının **ölüm tarihinden en az beş yıl önce** ilk kez sigorta girişlerinin olması ve toplamda **900 sigorta prim gününe** sahip olmaları gerekir. Bu süreler borçlanma yoluyla tamamlanamaz.

Bağ-Kur ve Emekli Sandığına tabi kişiler için **5 yıllık sigorta primi** gerekir. 5 yıllık (1800 gün) süreyi askerlik, yurtdışı, doğum gibi borçlanmalarla tamamlamaları mümkündür.

Vefat eden kişinin eşi daha sonra evlenmediği sürece ölen sigortalı veya emekliden aylık alabilir. Çocuklar için ise belli şartlar vardır. Bu şartlar **eğitim, mahluliyet ve evlilik**dir.

Eğitim şartı, ölen kişinin **erkek** çocukları için önemlidir. 18 yaşını doldurana kadar her çocuğa aylık bağlanır, erkek çocuklar **lise ve dengi** okullarda **20, yükseköğrenim**de ise **25 yaşına** kadar ölüm aylığı alabilirler.

Kız çocuklarında en önemli şart evli olmamaları ve çalışmıyor olmalarıdır. ***Evlenmemiş veya boşanmış*** kız çocukları için ***yaş şartı olmaksızın*** çalışmadıkları sürece aylık bağlanması mümkündür.

Anne babadan aylık bağlanması için diğer bir şart ise ***malullüktür***. Sosyal Güvenlik Kurumunun Sağlık Kurulu kararı ile ***çalışma gücünü en az %60 oranında yitirip*** malul olduğu anlaşılan çocuklara aylık bağlanır.

Bu bakımdan ***çalışma gücünü %60 oranında yitiren*** malul ***kız ve erkek çocuklar*** eğitim durumu ve evli olup olmadıklarına bakılmaksızın ölüm aylığı alabilirler.

(4 Kasım 2021)

Evlenme Ödeneği mi Kârlı, Evlenme İkramesi mi?

Anne babasından aylık alırken evlenen kız çocuklarının aylıkları kesilmektedir. Aylıklar kesilmekle birlikte bu kişilere evlenmeleri nedeniyle **bir defaya mahsus** toplu bir ödeme yapılır. Bu ödeme halk arasında **çeyiz parası** olarak bilinir

Evlenen kızlar kendilerine yapılan ödemeyi çeyiz parası olarak bilseler de yapılan ödemenin niteliği, **ölen sigortalının statüsüne** göre büyük ölçüde farklılaşır. Ölen sigortalı **SSK'lı, Bağ-Kur'lu ya da 2008 sonrası memur** ise kız çocuklarına **evlenme ödeneği** ödenir. Ölen kişi **T.C. Emekli Sandığı**'na tabi ise çeyiz parasının adı **evlenme ikramiyesi** olur ve ikramiye alabilecek kişilerin sayısı artar.

Evlenme ödeneği **yalnızca**, anne/babasından aylık alan **kız** çocuğuna **aylıklarının 24 katı olarak** tek seferde ödenir. Aylık dosyasında evlenen kişinin **anne/baba veya kardeşleri** varsa bu kişilerin aylıklarında 24 ay geçmeden **düzeltilme yapılmaz**. Evlenen kız, ödeneği aldıktan sonra 24 ay içerisinde boşanırsa veya **eşi ölürse** 24 ay dolmadan aylık **bağlanmaz**.

Evlenme **ikramiyesi** ise 5434 sayılı T.C. **Emekli Sandığı** Kanununa tabi memur ve emeklilerin ölümü halinde aylık bağlanan **eş, kız çocuğu ve annelerine aylıklarının 12 katı olarak** tek seferde ödenir. Aylık dosyasında evlenen kişinin **anne/baba veya kardeşleri** varsa bu kişilerin aylıkları 12 ay beklenmeden **yeniden hesaplanır**. Gerekirse **düzeltilme yapılır**. Evlenen eş, kız çocuğu veya anne ikramiyeyi aldıktan sonra 12 ay içerisinde boşanırsa, evliliğin butlanına veya feshine karar verilirse **12 ay dolmadan aylık bağlanmaz**. İkramiye alan kişinin **eşi ölürse** aylık bağlanması için **12 ay beklenmez**.

Örnek bu ya; **1 Kasım günü**¹⁹Emekli Sandığı Kanunu'na tabi eşinden dul aylığı alan eş, **2 Kasım**da evleniyor. Kendisine 12 aylık tutarında evlenme ikramiyesi ödeniyor. Evlendiği kişi de **3 Kasım**da vefat ediyor. Bu durumda 12 aylık ikramiyesini alıp Aralık ayından itibaren yeniden aylığa dönüyor. **SSK ve Bağ-Kur**'lunun eşinin ise **24 ay beklemesi** gerekiyor.

¹⁹ Emekli Sandığı aylıkları kural olarak her ayın birinde peşin ödenir.

(8 Kasım 2021)

Katsayı Farkınızı İstemeyi Unutmayın!

Emekli olan memurlara her *tam hizmet yılına* karşılık emekli ikramiyesi ödenir. Tam yıldan fazla süreler için emekli ikramiyesi ödemesi yapılmaz.

Emekli ikramiyesinin hesabında iki farklı katsayı kullanılır. Bu katsayılar *taban aylığı* katsayısı²⁰ ve *maaş* katsayısı²¹dir. Katsayılar her yıl *Ocak ve Temmuz* aylarında iki kez belirlenir ve enflasyona göre ayrıca güncellenir.

Kendi *istekleri ile* emekli olan memurlara, *emekli oldukları tarihteki* taban aylığı ve maaş katsayısına göre emekli ikramiyesi hesaplanır ve ödenir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinden veya Emniyet Teşkilatından *kadrosuzluk* nedeniyle emekliye ayrılanlar, *65 yaşını* doldurması veya diğer *yaş hadleri* nedeniyle emekliye ayrılanlar, *vazife malulleri* ile *görevde iken ölenlerin hak sahiplerine* de işlemin yapıldığı tarihteki katsayılar üzerinden emekli ikramiyesi ödenir. Ancak bu durumda olan kişiler *altı ay içinde* yapılacak *katsayı değişikliklerinden* ayrıca yararlandırılır.

²⁰ 2021 Temmuz-Aralık için 2,814188 TL

²¹ 2021 Temmuz-Aralık için 0,179797 TL

Yani **65 yaşını kasım** ayında dolduran ve emekliye sevk edilen memura izleyen **Ocak** ayındaki katsayı değişikliğine göre ayrıca ikramiye farkı ödenir. Bu durum kadrosuzluk nedeniyle emekli olanlar, vazife malulleri ve görevde iken ölen memurların hak sahipleri için de aynı şekildedir.

Aylık bağlanması esnasında sistem bu durumda olan kişileri belirlediği için genellikle herhangi bir başvuruya gerek olmaksızın katsayı farkları izleyen dönemde maaşlara aktarılmaktadır.

Görevde iken ölen ancak aylık bağlanmaya müstahak **kimse bırakmayan** memurların ikramiyeleri ise **kanuni mirasçılarına** ödenmektedir. Bu kişilere **aylık bağlanmadığı için** sistemin dışında kalırlar. Sistemin dışında kaldıkları için de kanuni mirasçıların ikramiyelerdeki katsayı farklarını **ayrıca istemeleri** gerekir.

Benzer şekilde **kıdem tazminatına** hak kazanacak şekilde kamu görevinden ayrıldıktan sonra **son çalışmaları SSK veya Bağ-Kur** olarak ölen kişilerin yakınlarına da SSK veya Bağ-Kur aylığı bağlanırken emekli ikramiyesi ödemesi yapılmaktadır. Bu ikramiyeler ölüm nedeniyle ödenmekle birlikte **T.C. Emekli Sandığı hükümlerine göre aylık bağlanmadığından** katsayı farklarının ayrıca istenmesi gerekir.

(12 Kasım 2021)

Üç Aylık Param İçerde; Öğrenciyiz Be Abi!

Öğrenci olmanın zorluğunu çoğumuz biliriz. Hele bir de gurbetteyseniz ve anne babanızdan yetim aylığı alıyorsanız daha da zorlaşır okumak.

İster SSK, ister Bağ-Kur isterse Emekli Sandığı olsun lise ve dengi okullarda öğrenim gören çocuklar **kız veya erkek** olduklarına bakılmaksızın **20 yaşına**, yüksek öğrenim görenlerse **25 yaşına** kadar aylık alabilirler.

Lisenin ardından **ilk yıl** üniversite sınavında başarılı olanlar da olur, **mezuna kalanlar** da.

İlk yılında sınavı kazananlar ara vermeksizin öğrenimlerine devam ederler ama yetim aylıkları bakımından farklılık vardır.

Haziran ayında lisenin bitmesinin ardından **SSK ve Bağ-Kur**'dan yetim aylığı alan **erkek** çocuklarının aylıkları kesilir ve üniversiteye kayıt yaptırdıkları **eylül veya ekim** ayını izleyen aydan itibaren yeniden açılır.

T.C. Emekli Sandığı'na tabi erkek yetim çocukları ise liseyi bitirdikten sonra **ilk yıllarında** üniversiteyi kazandırlarsa lise mezuniyeti ile üniversite kaydı arasında geçen aylıklarını **toplucu** alırlar.

Hal böyle olunca SSK ve Bağ-Kur yetimi ile Emekli Sandığı yetiminin arasında üç dört aylık bir fark oluşur.

(22 Kasım 2021)

Sözleşmeli Memur Sendikacı Olursa... (Memur Sendikacılığımızın Kısa Tarihi)

Sendika deyince aklımıza genelde grev, toplu iş sözleşmesi gibi kavramlar gelir.

Sendika kavramı genel ifadeyle *çalışma hayatında* işçi ile işveren ve hatta devlet arasındaki ilişkilerde rol oynayan kişi veya işverenler topluluğudur. Bu kavrama siyaset bilimi açısından *baskı grubu* diyebilirsiniz, iktisadi açıdan emek arzı ile emek talebinin *emek piyasasında* dengesi için müzakere aktörleri diyebilirsiniz. Hatta bir ressam gözüyle sendikalara *renk* de verebilirsiniz.

Kavramın grev ve iş sözleşmesiyle birlikte aklı gelmesi ise sendikacılık faaliyetinin beden işlerinde ortaya çıkmasıyla ilgilidir. Bu nedenle işçi sendikaları daha çok bilinir.

Kamu görevlilerinin (memur) sendikal faaliyetleri ise gerek dünyada gerekse ülkemizde hem daha geç ortaya çıkmış hem de daha çok zorluk yaşamıştır. Zira kamu görevlilerinin *işvereni Devlet* tir.

Ülkemizde 1961 Anayasası sendikalara ilişkin hükmünde *çalışanlar ve işçiler* ifadesine yer vermiştir.

1965 yılında ise “*Devlet Personeli Sendikalar Kanunu*” sınırlayıcı da olsa kamu görevlilerinin sendikal faaliyetlerini düzenlemiştir. Anayasal haklara büyük kısıtlamalar getiren **1971** Anayasa değişikliği ise memur sendikalarını *yasaklamıştır*.

Memur sendikalarından 1982 Anayasasının ilk halinde hiç söz edilmemiştir. *Çalışma ile İlgili Hükümleri* düzenleyen bölümde Sendika Kurma hakkı yalnızca “*işçi ve işverenler*” için tanınmıştır. Bu bakımdan anayasa, memur sendikalarına yasak koymamakla birlikte bu konuda herhangi bir yasal düzenleme yapılmasını da *öngörmemiştir*.

Herhangi bir yasal düzenleme olmasa da **1993 ve 1995** yıllarında şu an ülkemizde en çok üyeye sahip **3 tane memur sendikaları konfederasyonu** kurulmuştur. Memur sendikacılığı hukuken olmasa da fiilen gücünü artırınca **1995** yılında *anayasal* bir düzenleme gerekli hale gelmiştir.

1995 yılında Anayasa değişikliğiyle 1971 ve 1982 düzenlemeleri ile temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamalar kaldırılmış veya yumuşatılmıştır. Memurların sendikal faaliyetleri de bu değişiklikle anayasaya girmiştir. Fakat bu hüküm “*Sendika Kurma*” başlığı altına değil, “*Toplu İş Sözleşmesi*” başlığına eklenmiştir. Toplu İş Sözleşmesi başlığına eklenen hüküm;

“**128 inci maddenin ilk fıkrası kapsamına giren kamu görevlilerinin kanunla kendi aralarında kurmalarına cevaz verilecek olan ve bu maddenin birinci ve ikinci fıkraları ile 54 üncü madde hükümlerine tabi olmayan sendikalar** ve üst kuruluşları, üyeleri adına **yargı mercilerine başvurabilir** ve İdareyle amaçları doğrultusunda **toplu görüşme** yapabilirler. Toplu görüşme sonunda anlaşmaya varılırsa düzenlenecek mutabakat metni taraflarca imzalanır. Bu mutabakat metni, uygun idari veya kanuni düzenlemenin yapılabilmesi için **Bakanlar Kurulunun takdirine sunulur**. Toplu görüşme sonunda mutabakat metni imzalanmamışsa anlaşma ve anlaşmazlık noktaları da taraflarca imzalanacak bir tutanakla Bakanlar Kurulunun **takdirine sunulur**. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usuller **kanunla düzenlenir.**”

şeklindedir.

Hüküm ile memurlara sendika kurma **tanınmamış** yalnızca toplu iş sözleşmesi ve grev hakkına sahip olmayan, kanunun cevaz vereceği memur sendikalarının **varlığı kabul** edilmiştir.

Düzenleme ile işçi sendikalarında olduğu gibi ücret pazarlığına yer verilmemiştir. Memur sendikalarının **üyeleri adına yargı** mercilerine başvurmaları ve **idareyle toplu görüşme** yapabilecekleri **zımnen kabul**

edilmiştir. Sendikal sürecin nihai yetkilisi olarak **Bakanlar Kurulu** belirlenmiştir. Dolayısıyla memur sendikalarının söz hakkı İdarenin **sınırsız takdir yetkisine** bırakılmıştır.

Son olarak Anayasa değişikliği ile bu konuda kanunla bir düzenleme yapılacağı da hüküm altına alınmış. Fakat 4688 sayılı “Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu” hukuk düzenine dahil olabilmek için altı yıl beklemiştir. 1995-2001 yılları arasında **altı yıllık sürede** Anayasa ile düzenlenen memur sendikaları için yasa düzeyinde düzenleme yapılmamıştır. Bu zaman diliminde memur sendikalarının sayısı da artmıştır.

Memur sendikaları kanuni düzenlemesinin ilk halinde **toplu sözleşme** yer almamıştır. Kanunun ardından 2001 yılındaki **Anayasa değişikliği** ile sendika kurma başlıklı maddede yer alan “**işçiler ve işverenler**” ifadesi “**çalışanlar ve işverenler**” olarak değiştirilmiştir. Yani memurların sendika kurabileceği ifadesi için 2001 yılına kadar beklenmiştir.

Memur sendikacılığında grev olmadığı için çalışma hayatına etki edebilmenin en etkili yolu **toplu sözleşme**dir. Memur sendikalarının toplu sözleşme yetkisi 2010 Anayasa değişikliğiyle gelmiştir. Toplu sözleşmeye ilişkin yasal düzenleme ise 2012 yılında yapılarak kanunun adı “**Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu**” olarak değiştirilmiştir.

Kamu Görevlilerinin özlük ve mali haklarına ilişkin *ilk* toplu sözleşme **Haziran 2012’de** yapıldı. **Altıncı dönem** iki yıllık toplu sözleşme 2022 Ocak’ta yürürlüğe giriyor. 2012 yılından bu yana kamu görevlilerinin **maaş, mesai, kadro, izin gibi** önemli konuları toplu sözleşmelerle belirleniyor. Hatta **2015** yılında yapılan toplu sözleşme ile memur **emekli maaşlarına ekgösterge zammı** bile verilmişti.

Son yirmi yıl içinde şekillenen, fiilen ve hukuken etkinliği artan memur sendikalarının **yönetici, denetçi, şube yöneticisi** gibi üyeleri sendika faaliyetlerini yürütüyor. **Bu kişiler de yine kamu görevlisi**; bir kurumda öğretmen, mühendis, sayman gibi kadrolardaki memurlar. Fakat bu profesyonel sendikacılar memuriyet hizmeti yürütmüyor. Kurumlarından **maaş almıyorlar**, devlet onlar için **sigorta primi yatırmıyor**. Bu kişiler profesyonel sendikacılık yaptıkları dönemde kurumlarından **aylıksız izinli** sayılıyor.

Sendika üyeleri ve faaliyetleri yürütenlerin **kamu görevlisi** olması gerekiyor. Kamu görevlisi kavramı zamanda zaman içinde değişikliğe uğruyor. Tanım da değişiyor.

2001: “Kamu Görevlisi: Kamu kurum ve kuruluşlarının işçi statüsü dışındaki bir kadro veya pozisyonunda **daimi suretle çalışan, adaylık ve deneme süresini tamamlamış kamu görevlilerini**,

2007: “*Kamu Görevlisi: Kamu kurum ve kuruluşlarının işçi statüsü dışındaki bir kadro veya sözleşmeli personel pozisyonunda çalışan, adaylık veya deneme süresini tamamlamış kamu görevlilerini,*”

2012: “*Kamu görevlisi: Bu Kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların kadro veya pozisyonlarında istihdam edilenlerden işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlilerini,*”

Kanunun ilk halinde **sözleşmeli** personel ve **aday** memurlar sendikalara üye **olamıyor**. 2007 yılında **sözleşmeli** memurların üye olması mümkün hale geliyor. 2012 yılındaki değişiklikle **işçi dışındaki tüm** kamu görevlileri sendikalara üye ve yönetici olabiliyor. Yönetici olanlar aylıksız izinli sayılıyor.

Aylıksız izinli profesyonel sendikacıların maaşını görevli oldukları sendika ya da konfederasyon ödüyor. Sosyal güvenlik primleri de yine sendika tarafından ödeniyor. Maaşlarda ayırım olmuyor ama **sosyal güvenlik primleri** yönüyle sendika üyeleri arasında **ayırım** olabiliyor.

2008 Ekim öncesi memurların **emekli keseneği** ile 2008 Ekim sonrası memurların **sosyal güvenlik primi** zaten farklı hesaplanıyor. Bir de sözleşmeli personel (**SSK’lı**) **iken** profesyonel sendikacı olanlar var ki onlar sosyal güvenlik bakımından memuriyet rejimine (**4/1-c Emekli Sandığı**) bile **tabi değiller**.

Sigortalılık statülerini düzenleyen 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinde hizmet akdine tabi çalışanlar **4-1/a** (SSK), kendi namına çalışanlar **4-1-b** (Bağ-Kur), Kamu idarelerinde çalışanlar **4-1/c** (Emekli Sandığı) olarak 3 statü belirleniyor. 4-/c kapsamında giren memurlar için kadro ve pozisyonlarda **sürekli çalışanlar** ifadesi kullanılıyor. Sözleşmeli memurların DMK'daki tanımında “**özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına(?)** ihtiyaç gösteren **geçici** işlerde” sözleşme ile çalışan büro personeli, öğretmen, hemşire, zabıt katibi, veznedar, gardiyan gibi sözleşmeli memurlar sürekli kabul edilmiyor. Bu kişilere SSK üzerinden sosyal güvence sağlanıyor.

Sözleşmeli memurlar profesyonel yönetici olduklarında ise **SSK'lı iken seçildikleri için** yine 4-1/c (Emekli Sandığı) sigortalısı **olamıyorlar**.

Memurlarla aynı işi yapan sözleşmeli personelin **maaşı** düzeltilse, **yıllık izni** çıkıyor; **tayini** düzeltilse **sosyal güvenliği** çıkıyor. Bu sözleşmeliler **toptan kadroya geçirilse** herkes rahatlayacak gibi görünüyor.

(25 Kasım 2021)

Mantık Evliliği Yapacak Olanlar; Aman Dikkat!

Babanızın fakir olmasından sorumlu değilsiniz elbette ama kayınpederinizin fakir olmasından sorumlu tutulabilirsiniz. Zira bu cümleyi daha önce de duymuşsunuzdur.

Evlilik kararlarıyla ilgili ikili bir ayrım vardır. *Aşk* evliliği ve *mantık* evliliği... Aşkın geçici olup olmadığı tartışılarsun mantık evliliği denince yukarıdaki cümle akla gelir çoğunlukla.

Kayınpederiniz kadar müstakbel eşiniz de mantık evliliğinde bazı özelliklere sahip olmalıdır. Bu özellikler karar alma süreçlerinizi belirler. Tabi aradığınız özellikler kişiden kişiye değişiklik gösterebilir.

Mantık evliliği yapacaksanız müstakbel eşinizin *sosyal güvenlik* konusunda da bazı özelliklerine dikkat etmeniz gerekebilir. Ne diyelim dünyanın bin bir türlü hali var.

Yarına çıkmaya senedimiz olmadığına göre hayat-taki *en soğuk gerçekliğe* hazır olmalıyız. Neden aylık-sız kalalım ki?

Eşi vefat eden bir kişiye aylık bağlanabilmesi için vefat edenin bazı özelliklere sahip olması gerekiyor. Eğer kişi **SSK'lı ise 900** prim gününe ihtiyaç var. Ama prim günü dışında bir de en az **5 yıl** önce sigorta başlangıcı olmalı.

Bağ-Kur ve Emekli Sandığında 1.800 prim günü aranıyor. Yani müstakbel eşinizin sigortalılık statüsüne göre prim gününü bilmek hakkınız. Evlilik programlarında bile ilk üç sorudan biri.

Yukarıdaki sigortalılık süresi ve prim gün sayısı şartlarını taşıyan birini buldunuz. Bu kişi çalışma hayatına devam ediyorsa primlerinin **düşük** yatırılmaması da sizi ilgilendiriyor. Çünkü ona veya ölümü halinde size ve çocuklarınıza bağlanacak aylığı, **prime esas günlük kazanç** tutarları belirliyor.

Evliliğinin yolunda gitmeme ihtimalini de göz önünde bulunduralım. Her zaman evdeki hesap çarşıya uymayabilir. Bir zamanlar **banknot** dolu cüzdanlar, gün olur **icra celpleri**yle kabarmış.

Telaş etmeyiniz! Emekli aylıklarına, emekli istemediği sürece **haciz** konulamaz. Şayet boşandıysanız ve eski eşiniz size para ödememek için **hatır icrası** yoluna gittiyse **nafaka** alacağı zaten en öncelikli olacaktır. **İlk kesinti sizin için** yapılır.

Evleneceğiniz kişi Emekli Sandığına tabiyse ve sizden otuz yaş büyükse en az **on yıl** evli kalmaya veya bir an evvel **çocuk** yapmaya bakın. Aksi takdirde **aylığın yarısı**yla yetinmek zorunda kalabilirsiniz.

Son olarak anne babanız Emekli Sandığına tabi ise SSK'lı veya Bağ-Kur'lu bir eş tercih edebilirsiniz. **Bir-den çok aylığa** kim itiraz eder ki?

(29 Kasım 2021)

“Kalmasın Benden Kimseye Aylık Falan” Diyorsanız Buyrun...

Bazen bir şeylere canımız sıkılır, yakınlarımız uzak olur, içimiz kararır, *yalnızlık* tüter...

Öyle tüter ki hiç kimseye veya herhangi bir kimseye bir şey bırakmak istemez insan. Ona kalmasın dedğiniz kişi ve kişiler olabilir. Sosyal güvenlik *hakkınız* kapsamında size bağlanan aylık da böyledir. Kalmasını istemediğiniz kişiler olabilir. Bu da *en doğal hakkınızdır!*

Bizden sonrasını düşünüyoruz yine. Bu günümüz *güllük gülistanlık* olduğundan yarına kafa yoruyoruz.

Gerçekten bizden bir şey kalmasını istemediğimiz kişilerin varlığı halinde ne gibi bir yol izleyerek bu kişileri mahrum bırakabiliriz?

Görkemli ama *tedbirli* bir törenle ebediyete intikalimizin ardından olan kalanlara olur. Nasıl mı? En başa alalım. Arşa yürüyen biz olduğumuza göre nasıl yürüdüğümüz bizim açımızdan çok da önemli değil. Uçmağa vardıysak nasıl vardığımız kalanların problemi olacak.

Genel kaideler ekseninde uçmağa **üç şekilde** varmamız mümkündür. **İlk** olarak **kaza** ve benzeri durumda beklenmedik bir son bizi bekliyor olabilir. Bu ani son sosyal güvenlik bakımından farklı haklar yaratabilir. Örneğin bir iş kazasıysa hak sahiplerimize (**eş, çocuk, anne baba**) ayrıca **sürekli işgöremezlik** ödemesi yapılabilir. Bu hak **kısa vadeli** kollardan sağlanan haktır. Bunun dışında 900 gün ve beş yılımız varsa hak sahiplerimize **uzun vadeli** kollardan zaten **aylık** bağlanır.

İkinci olarak belirli bir **hastalığı** ayakta geçirerek arşa yürüyor olabiliriz. Elbette hastalığımız için ilaç temin etmemiz gerekecek. Bu durumda **%10 katılım payı** aylığımızdan kesilecek. Şayet bedeli **karşılanmayan** ilaç varsa **cebimizden** gidecek. Onkoloji alanındaki bazı ilaçlar bu şekilde. Diyaliz sosyal güvenlik sistemi tarafından karşılanıyor ancak yaşlılığınızı bir **bakımevinde** geçirmek durumunda iseniz en az **35 yıllık bir öğretmen emeklisi** olmanız gerekiyor ki emekli aylığınızın **tamamı ile sadece** bakımevi ücreti ödeyebilesiniz.

Üçüncü olarak belli sebeplerden dolayı **bakıma muhtaç** hale gelme ihtimalimiz var arş yolculuğumuzda. Bakıma muhtaç hale gelmek halk arasında “**elden ayaktan düşmek**” olarak da yaygın kullanıma sahiptir. Bu dönemimizde **10 yıllık sigortamız** varsa malulen emekli olabiliriz. Şayet **bakıma muhtaç malul** isek aylıklarımız da **%10 artırımlı** ödenir. Beze ihtiyaç

duymamız halinde genel sağlık sigortası tarafından bez sağlanıyor. Ancak ilave olarak almamız gerekebilir.

Yukarıdaki üç şekilde de hukuki varlığımız sona eriyor. Fakat bazı işlemlerin yapılması gerek. En başta bir **rapor** almak gerekiyor hastaneden, **doktor kaşeli**. (Bu rapor **kalan**'ın işlemlere başlaması için olmazsa olmaz.) Ardından statümüze göre kubbeli ve minareli bir yapının avlusunda bizi bekleyen kalabalığın önüne geleceğiz. Yine statümüze göre çelenkler ve yakasına resmimizi takmış birileri de olabilir meydana. Garibansak mesele yok, kimse uğraşmaz öyle. Tabi buraya kadar olan kısım **SGK'yı ilgilendirmiyor**.

SGK'yı ilgilendiren kısım, bizi hastanenin bodrum katındaki -kendine ait ayrı bir çıkışı olan ve o çıkışta her zaman ağlamaklı insanlara rastlayabileceğiniz- bölümden alıp **defin ve taziye** sürecimizi **kimin** yürüttüğüdür. Şayet **Emekli Sandığına** tabiysek bu işlemleri yürüten kişiyi sağlığımızda belirlersek emekli maaşımızın bir aylık tutarı bu kişiye **ödeniyor**. Bu kişi yukarıdaki işleri yürütmese de ödemeyi alıyor. **Yeni memur, SSK'lı veya Bağ-Kurluysak** bu kişiyi **seçme hakkımız yok**. SGK Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tutar hak sahiplerimize cenaze yardımı²² olarak ödeniyor.

²² 2021 yılı için 918 TL

Diyelim ki hiç hak sahibimiz yok. Böyle bir durumda **yukarıdaki son yolculuk işlemlerini** yürüten gerçek veya tüzel kişiler **belge karşılığı** masrafları SGK'dan alabiliyorlar.

Doktor kaşeli raporla hayat devam ediyor. Kalanlar, ilkin nüfus idaresine gidip bizi nüfustan düşürüyorlar. Nüfus idaresi ile SGK düzenli olarak verileri paylaşıyor. Doktor kaşeli rapordan en geç on gün sonra SGK kayıtlarında yer alan hak sahiplerimiz talepte bulunmaya başlıyor.

Tabi yine statümüze göre hak sahiplerimiz de değişebiliyor. Hatta kendi statümüzün içinde bile değişik ödeme şekilleri oluyor.

Bağ-Kurlu isek işveren kendimiz olduğundan tazminat falan yok. SSK'lı isek işveren **kıdem tazminatı** ödüyor. Çalıştığımız süre çarpı son maaş. Hesaplayıp **veraset ilamındaki** kişilere ödüyor işveren. Tipik bir **miras hukuku** ödemesi...

Altsoya tazminatın $\frac{3}{4}$ 'ü **eşe** $\frac{1}{2}$ 'si, altsoy yoksa **eşe** $\frac{1}{2}$ **ana babaya** $\frac{1}{2}$, ana baba/kardeş yoksa **eşe** $\frac{3}{4}$ **üçüncü zümreye** (büyükanne, büyükbaba ve onların altsoyu) $\frac{1}{4}$ 'lük kısmı ödeniyor.

Memurlar ise emekli ikramiyesini **SGK'dan** alıyorlar. Çalışılan **her yıl için** bir aylık tutarında ikramiye hesaplanıyor. Anayasa Mahkemesi E.2012/33 ve K.2012/

174 sayılı kararında²³; “*hizmet akdiyle çalışanlara ödenmekte olan kıdem tazminatı ile benzer hukuki niteliği haiz olan emekli ikramiyesi ödenebilmesi için*” kıdem tazminatı şartlarının aranmasının anayasaya aykırı olmadığını karar bağıyor.

Emekli ikramiyesi de kendi içinde **mülkiyet hakkına dahil** olan ile **sosyal güvenlik hakkına dahil** olan şeklinde ikiye ayrılıyor.

Şayet emeklilik **dilekçemizi verdik** ancak işlemler devam ederken **emri hak vaki oldu**. Bizim için hazırlanan ikramiyesi **terekeye dahil** oluyor. Bu yönüyle kıdem tazminatına benziyor. Aradaki fark “*miras olarak emekli ikramiyesi*” yalnızca tahakkuk eden ikramiyemizi alamadığımız durumlar için geçerli.

Bu işin genci yaşlısı yok, vade dolmaya görsün. **Görevdeyken** bir hastalık baş gösterebilir. Böyle bir durumda bazı hastalıklar için **18 aya kadar** sıhhi izin kullanabiliriz. Bu süre, iyileşmezsek **18 ay** daha **uzatlabiliyor**. Üç yılın sonunda iyileşmediyse malullük işlemlerine başlanıyor. 10 yıllık süremiz yoksa toptan ödeme veriliyor. Tabi aylık bağlanmadan da vade dolabiliyor.

Biz görevdeyken böyle bir durum hasıl olursa bizim için bir **ikramiye (tahakkuk)** hazırlanıyor. Bu ikra-

²³ 21.09.2013 Tarihli Resmi Gazete

miye *terekeye dahil edilmiyor*. Kanunda özel düzenleme olduğu için sosyal güvenlik hukuku ödemesi oluyor. Bu yüzden *mirasçılara değil*, kanunda *yazılı hak sahiplerine* ödeniyor. Hal böyle olunca bazı mirasçılara ikramiye verilirken bazıları alamıyor.

30 yıllık bir öğretmeni ele alalım. Emekli olmamış ve çalışmaya devam ederken hataya gözlerini yumuyor. Haliyle 30 yıllık bir ikramiye hesaplanması gerekiyor. Yaklaşık **150 bin** lira ediyor.

Bu öğretmenin *sağ eşi ve üç çocuğu* olduğunu varsayalım. Memur değil de işçi olsaydı kıdem tazminatını $\frac{1}{4}$ *eşe*, $\frac{3}{4}$ *altsoya* (*çocuklar; 1. $\frac{1}{4}$, 2. $\frac{1}{4}$, 3. $\frac{1}{4}$,*) herkese 37,500 TL verip meseleyi çözüyorduk. Aynı şekilde bu memur aylık talebinde bulunduktan sonra hakkın rahmetine kavuşmuşsa *eşe* ve çocuklara 37,500'er TL ödüyordük. Ancak *aylık talebi yoksa* ve kendisi için işlemler yeni başlıyorsa *ödemenin niteliği* tamamen değişiyor. Çünkü bu durumda ödeme sosyal güvenlik hukukuna dahil oluyor. Parayı yalnızca hak sahipleri alabiliyor.

Sosyal güvenlik hukukunda hak sahipleri *eş, çocuk, anne ve baba* olarak sayılmış. Bu kişiler dışında hak sahibi olamayacağı gibi bu kişilerin de bazı özelliklere sahip olması gerekiyor.

Kanun, *tüm eşleri* hak sahibi kabul ediyor. Çocuklar bakımından ise *erkek ve kız* çocukları ayrılıyor. Erkek çocuklarda *25 yaşına* kadar *eğitim* şartı var, kız çocuklarında ise *evli olmama* şartı aranıyor. Anne babaların ise muhtaç olması gerekiyor. Hal böyle olunca *hak sahipliği şartını taşımayan mirasçılar* olabilir.

Örneğimizdeki öğretmenin *eşinin ev hanımı*, *1. çocuğunun memur bekar kız*, *2. çocuğunun çalışmayan evli kız*, *3. çocuğunun üniversite mezunu 23 yaşında bekar erkek* olduğunu varsayalım.

Bu durumda *eş hak sahibi* olurken *1. çocuk memur olduğu için*, *ikinci çocuk evli kız olduğu için* *3. çocuk ise öğrenci olmadığı için aylık yönüyle hak sahibi olamayacaklar*. Fakat *1. çocuğa memuriyetinden dolayı aylık bağlanmasa da bekar kız olduğu için* ikramiye ödemesi yapılıyor. *100 bin TL eşe, 50 bin TL memur bekar kıza* ödeniyor.

Örnekteki *eş memur* olsaydı *eşe 93,750 TL, memur bekar kıza ise 56.250 TL* ödenecekti.

Örnekteki *23 yaşındaki bekar erkek çocuk yükseköğrenim görseydi eşe 75 bin, 1. çocuğa (memur bekar kız) 37,500 TL, 3. çocuğa (yükseköğrenim gören 23 yaşında erkek) 37,500 TL* ödenecekti. Hatta oğlumuz evli de olsa yükseköğreniminden dolayı bu parayı alacaktı.

İkinci çocuğumuz yükseköğrenim de görse evli olduğu için ikramiyeden pay alamıyor. Birinci çocuk da (*memur kız*) evli olsaydı ikramiye alamayacaktı. Hesaplama yine eşin memur olup olmamasına göre değişecekti.

Miras hukukumuzla göre altsoyun olduğu yerde miras hakkı olmayan anne ve babanın hak sahipliğini işin içine katarsak işler iyice karışıyor. *Muhtaçlık belgesi* gelene kadar ikramiyenin bir kısmı *emanete* alınıyor, *feragat dilekçesi* isteniyor, anne babanın *evli olup olmadığına* bakılıyor...

Anayasa Mahkemesinin E.2012/33 ve K.2012/174 sayılı kararına göre *kıdem tazminatına benzeyen* ikramiye, emekli olmamış kişiler için dağıtılırken miras hukukuna göre dağıtılmıyor. *Kimseler ve hisseler* değişebiliyor, sosyal güvenlik hukukunun bir parçası oluyor. Hal böyle olunca mirasçılardan kimi alıyor kimi bakıyor.

Kanunun bu hükmü itiraz yoluyla Anayasa mahkemesine götürülmüş. AYM E.2018/8 ve K.2018/85 kararında²⁴;

“*Sosyal Güvenlik Kurumunca tahakkuk ettirilmeden görevi başında ölen kişinin emekli ikramiyesi meşru beklenti temelinde mülkiyet hakkı kapsamında*

²⁴ 04.12.2018 Tarihli Resmi Gazete

elde edilmesi umulmakla birlikte henüz mevcut mülke girmeyen sosyal güvenlik alacağı niteliğindedir. Dolayısıyla tahakkuk ettirilmiş veya ettirilecek emekli ikramiyelerini almadan ölenlerin kanuni mirasçılarına ödenecek emekli ikramiyesi ile emeklilik başvurusu olmadığı için emeklilik ikramiyesi tahakkuk ettirilmemiş iştirakçilerin kanuni mirasçılarına ödenecek emekli ikramiyesinin hukuki niteliği aynı değildir.”

şeklinde hüküm kurmuş. Yani tahakkuk etmemiş ikramiyeyi miras kabul etmemiş.

Bizim dışımızda gelişen tüm bu olayların miras boyutuna bir şekilde müdahale edebiliyoruz elbette. Örneğin malvarlığımızı bağışlayabiliyoruz. Bağışlayabiliyoruz dediysek de hepsini değil tabii ki. Çocukların ½, anne babanın da ¼ da **saklı payı** var. Yani az da olsa yine mirastan hakları olabiliyor.

Konu sosyal güvenlik hakkı olunca miras hukukunda olduğu gibi bağış da yapamıyorsunuz. Hak sahipleriniz, **-sevmeniz de sevmeseniz de-** ayın belli günleri sizi ATM önünde **hatırlayabiliyorlar**. Yok ille de mahrum bırakmak istiyorsanız **5510** sayılı Kanunun **56 ncı maddesi** çözüm olabilir.

Maddeye göre; hak sahibiniz sizin bu dünyadan göçmenize **kasten** sebep olduysa veya **teşebbüs** ettiyse ya da hak sahibinizi size karşı **aile hukukunda** doğan

*sorumluk*larını yerine getirmediği için *mirasçılıktan çıkardıysanız* o kişiye aylık bağlanmayacaktır.

Tabi bu hususta *kesinleşmiş bir yargı kararının* olması gerekiyor. Kesinleşme dediysek *derece* mahkemesi, *istinaf ve temyiz* aşamalarının tümünün tamamlanması. Bu süreçler tamamlanana kadar kemiklerimizin sızlaması da cabası.